

[Boligministeren.]

niveau, en hindring for arkitektens virksomhed i udlandet.

Lovforslaget tilsigter at fjerne denne hindring ved at lette muligheden for en bedømmelse af arkitektens kvalifikationer.

Lovforslagets fremsættelse på nuværende tidspunkt skyldes navnlig, at man inden for EF, som led i forhandlingerne om fri etableringsret m. v. og medlemsstaternes pligt til gensidig anerkendelse af diplomer, for tiden drøfter betingelserne for en fremtidig anerkendelse af en arkitekt som „fællesmarkedsarkitekt“. Man arbejder her i et foreliggende direktivforslag med et uddannelseskriterium for arkitektuddannelsen, der nogenlunde modsvarer den akademiske arkitektuddannelse på statens arkitektskoler i København og Århus.

Imidlertid har en del af den danske arkitektstand, hvis kvalifikationer i øvrigt er almindelig anerkendt, ikke taget afgangseksamen fra statens to arkitektskoler. Det er på denne baggrund regeringens ønske ved fremsættelsen og gennemførelsen af lovforslaget med dets mere smidige kvalifikationskrav at kunne bidrage til en ændring af EF-direktivforslagets mere „kvantitative“ uddannelseskrav og derved sikre, at så bredt et udsnit som muligt af danske arkitekter godkendes som berettigede til at drive arkitektvirksomhed såvel i EF-medlemslande som i udlandet i øvrigt.

De herved forøgede beskæftigelsesmuligheder for danske arkitekter uden for landets grænser vil navnlig på baggrund af udsigterne til en afsvækkelse af aktiviteten på det indenlandske byggemarked være af overordentlig stor betydning for danske arkitekters fremtidige arbejdsforhold.

Med disse bemærkninger og idet jeg i øvrigt henviser til det fremsatte lovforslag og bemærkningerne hertil, skal jeg anbefale lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.

Ordføreren for forslagsstillerne (Aage Frandsen) (SF):

På socialistisk folkepartis vegne skal jeg herved fremsætte forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v.

Forslaget tager sigte på to forhold:

1. For det første at indføre fuld dækning

for tabt arbejdsfortjeneste ved arbejdsløshed. SF vil senere fremsætte et tilsvarende forslag vedrørende fuld dækning for tabt arbejdsfortjeneste ved sygdom.

Ved forespørgselsdebatten om beskæftigelsessituationen den 10. oktober i år fremsatte SF et dagsordensforslag, der opfordrede regeringen til at fremsætte lovforslag om indførelse af fuld dækning for tabt arbejdsfortjeneste. Forslaget blev blandt andet afvist med, at man derved ville risikere, at også højtlønnede skulle have en høj understøttelse. Allerede ved denne lejlighed sagde jeg som mit partis ordfører, at ved udformningen af et konkret lovforslag ville det være rimeligt at fastsætte et loft for understøttelsens højde. Dette er sket i det foreliggende forslag, hvor maksimumsgrænsen for understøttelse ved arbejdsløshed foreslås fastsat til gennemsnittet for faglærte arbejdere inden for håndværk og industri i hele landet. Og da vi samtidig foreslår kvartårlige reguleringer, ville maksimumsunderstøttelsen ifølge forslaget blive 240-250 kr. om dagen, sammenlignet med de nuværende 132 kr. og de 160 kr. som bliver gældende efter regeringens seneste forslag. SF har således søgt at imødekomme den kritik, vi kan imødesee ved alene at fremsætte forslag om fuld dækning for tabt arbejdsfortjeneste, som dog fortsat er partiets principielle standpunkt.

2. For det andet at gennemføre visse ændringer, der betyder, at det både bliver lettere at blive medlem af en arbejdsløshedskasse og at modtage understøttelse. Først og fremmest foreslås den nuværende diskrimination over for unge fjernet.

Forslagene følger de principper, som ligger i de forslag og udtalelser, som er fremsat af Arbejdsløshedskassernes Samvirke og af flere fagforbund og lokale fagforeninger samt LLO.

Den første sag på dagsordenen var:

Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse.

Ordføreren for udvalget til valgs prøvelse (Poul Dam) (SF):

Efter at hr. Ove Jensen i skrivelse af 13. d. m. havde søgt om orlov — i henhold til valglovens § 84, stk. 3, 2. punktum — fra

[Poul Dam.]

og med den 20. d. m., vedtog folketinget i fredags at meddele denne orlov og at indkalde stedfortræderen.

Hr. Ove Jensen er valgt i Ringkøbing amtskreds, hvor første stedfortræder for fremskridtspartiet er grosserer *Helge Bro*, Ringkøbing, som i skrivelse af 16. d. m. har meddelt, at han er villig til at indtræde som midlertidigt medlem af folketinget i anledning af hr. Ove Jensens orlov.

Udvalget til valgs prøvelse har i et møde i dag behandlet sagen og afgiver enstemmig følgende:

Indstilling.

Grosserer *Helge Bro* godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med den 20. november 1974.

Hermed sluttede forhandlingen.

Udvalgets ovennævnte indstilling
vedtoges enstemmig med 99 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Burgdorf* (KF) til forsvarsministeren:

„Hvad agter ministeren at bruge Tønder kaserne til?“

(Spm. nr. 77).

Skriftlig begrundelse.

Tønder har i rationaliseringens navn mistet alle offentlige institutioner og står derfor helt uforstående over for, at Tønder kaserne — en af landets mest moderne — slet ikke kan bruges. Hvis det er rigtigt, at den ikke skal bruges til noget, vil det være et uoverskueligt tab for byen.

Burgdorf (KF):

Det spørgsmål, jeg her har rejst, er jo ikke nyt. Det har tidligere været draget frem her i tinget, og det har været drøftet intenst netop på den egn, det drejer sig om, Tønderegnen. Jeg håber og tror, at ministeren kan give et positivt svar på mit spørgsmål, og hvis det kan blive så positivt, at ministeren kan svare, at man flytter en anden afdeling, f. eks. fra Århus, hvor jeg

ved der er nogen der skal flytte ud, og til Tønder, ja, så skulle det glæde mig og Tønder i allerhøjeste grad.

Forsvarsministeren (Erling Brøndum):

Hr. Burgdorf spørger, hvad jeg agter at bruge Tønder kaserne til. Svaret er, at der på kasernen skal være civiluddannelse af forswarets konstabler. Det er en beslutning, som min forgænger, hr. Kjeld Olesen, traf for mere end et år siden, og som jeg vedstår.

Spørgsmålet om Tønder kaserne er kommet op, fordi den ny forsvarsordning skærer forswarets stående styrker ned; når man har færre soldater, skal man bruge færre kaserne. Det er beklageligt for de byer, der mister militær indkvartering, men det er uundgåeligt. Når allerede den tidligere regering bestemte, at Tønder kaserne ikke mere skal have militære styrker, hænger det sammen med, at kasernen er forholdsvis lille. Af hensyn til omkostningerne og af hensyn til muligheden for at bruge officerer og befalingsmænd til forskellige opgaver uden at forflytte dem mere end højst nødvendigt sigter vi mod at samle hærens styrker i garnisoner på mellem 1.000 og 1.500 mand. Det er nemlig den kasernestørrelse, det er mest økonomisk at drive.

Tønder kaserne er langt mindre, den har kun plads til ca. 300, og det er altså for længe siden besluttet at holde op at bruge den som militært tjenestested. Denne beslutning blev også taget, fordi luftværnsregimentet, der hele tiden har ligget på kasernen, er lagt sammen med artilleriregimentet på den nye store Skive kaserne. Regimentet blev flyttet den 1. november i år. Indtil videre er der dog en mindre styrke på 110 mand på kasernen.

Planerne for Tønder kaserne går ud på at indrette den til konstabler og til andre, som har indtjent ret til civil uddannelse, og som vil benytte sig af de tilbud, der kan gives i Tønder. Vi har regnet med 100-150 mand. Spørgsmålet om, hvorvidt kasernen også skal bruges til automekanikeruddannelse, er vi dog ikke færdig med at vurdere. Denne uddannelse foregår i øjeblikket i Oksbøl og i Rørdal ved Ålborg, og det ville blive dyrt at flytte den.

Jeg ved, at man i Tønder arbejder med andre muligheder for at udnytte kasernen, og jeg har for at hjælpe Tønder i den situa-

[Forsvarsministeren.]

tion tilbudt kommunen, at den kan købe kasernen, som vi så vil leje os ind på. Jeg har god forbindelse med repræsentanter for byen og egnen om spørgsmålet. Således har jeg haft to forhandlinger med byens kommunale myndigheder, og på fredag har jeg et nyt møde med såvel den stedlige amtsborgmester som Tønders borgmester.

Burgdorf (KF):

Jeg takker ministeren for svaret og forstår, at han er særdeles velvilligt indstillet med hensyn til at få noget fornuftigt ud af Tønder kaserne. Det forekommer mig bare, at når der fremover skal uddannes 125-130 konstabler, bliver det kun en halv belægning af kasernen. Den må kunne bruges til noget andet også, og det er det, jeg gerne vil bede ministeren om, og det forstår jeg også man er i gang med. Jeg håber selvfølgelig, det virkelig bliver noget positivt, som Tønder by kan få glæde af. Det er jo ingen hemmelighed, at Tønder har været stedbarn, efter at man efterhånden snart har trukket alle de offentlige institutioner fra byen. Det skulle glæde mig, om ministeren ville se særdeles velvilligt på dette spørgsmål.

Ingomar Petersen (RV):

Det forekommer mig, at ministerens svar var højst besynderligt. Ministeren oplyser for det første, at ministeren vedstår, at Tønder kaserne skal bruges til uddannelse af konstabler; det vil sige, at forsvarsministeriet har brug for kasernen. Dernæst oplyser ministeren, at man forhandler med Tønder kommune om, at kommunen skulle købe kasernen, og så skulle forsvarsministeriet leje sig ind i en kaserne, som staten i dag ejer. Jeg synes ikke rigtig, de to ting helt harmonerer med, hvad man egentlig vil fra forsvarsministeriets side, og jeg vil gerne have ganske klart svar fra ministeren her i dag på, på hvilket tidspunkt man påbegynder konstabeluddannelsen på Tønder kaserne.

Jeg vil også gerne have at vide, om det ikke er meningen, at der yderligere skal ske udvidelser på Tønder kaserne, at der skal bygges en lille smule mere dernede. Det mener jeg i hvert tilfælde at have hørt noget om. Jeg synes, ministeren klart må svare her, om det virkelig er meningen, man

sådan vil forsøge på at slippe uden om det ved at sælge den til Tønder kommune og så leje sig lidt ind, sådan 3-4 m², eller hvad man nu har tænkt sig. Det svar synes jeg ikke man kan være tilfreds med set fra Tønders side.

Forsvarsministeren (Erling Brøndum):

Jeg vil ikke her være i stand til at binde mig til et tidspunkt, hvorpå byggearbejderne skal igangsættes eller afsluttes, eller hvilket omfang de skal have, det vil være at foregribe de forhandlinger, vi har med Tønder. Jeg skal bare generelt sige, at når spørgsmålet om at sælge kasernen til Tønder er kommet op, hænger det sammen med de planer, man har fra anden side om at udvide uddannelsesmulighederne i Tønder. Dette tilbud er ikke et forsøg på at komme uden om noget tilsagn, vi har givet. Det er et forsøg på at få en fornuftig ordning, som alle kan være bedst tjent med.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Ipsen (FP) til ministeren for offentlige arbejder:

„Ministeren bedes oplyse, hvilke udgifter der har været i forbindelse med den netop nedlagte trafikkommission, der har siddet i 7 år og har afholdt ét møde.“

(Spm. nr. 80).

Ipsen (FP):

Mit spørgsmål er begrundet i de forlyden-der, der er fremkommet i dagspressen om, at der for 7 år siden blev nedsat en trafikkommission. Den har siddet i 7 år og har nået at afholde ét møde; der er 36 medlemmer, der praktisk talt aldrig har nået at træffe hinanden.

Jeg kan forstå, at når de har siddet i 7 år, må det være en kommission, som ministeren har overtaget fra den tidligere minister, der sandsynligvis har overtaget den fra den tidligere minister; det foranlediger mig samtidig til at spørge ministeren, om det ikke var værd at undersøge, om der sidder andre udvalg eller kommissioner også i dette ministerium, der har siddet i adskillige år, som man ikke kender noget til. Jeg kan oplyse, at så sent som i dag i et udvalg fik jeg oplyst om et andet udvalg, der var

[Ipsen.]

nedsat for 3½ år siden; de er heller ikke færdige. Det kunne måske foranledige ministeren til at spørge ministerkollegaerne hele vejen igennem, hvor mange kommissioner og udvalg vi i det hele taget har siddende, om de udfører noget arbejde, og om vi kan få en opgørelse over dette.

Ministeren for offentlige arbejder (*Damsgaard*):

Jeg skal først for en ordens skyld gøre opmærksom på, at trafikkommissionen ikke er nedlagt endnu, som det forudsættes i spørgsmålet, men det er rigtigt, at jeg vil fremsætte forslag til lov om kommissionens ophævelse.

Trafikkommissionen har, siden den blev nedsat i efteråret 1967, efter de indtil nu opgjorte regnskaber, dvs. indtil 31. marts 1974, haft en samlet udgift på 440.000 kr. Det svarer til knap 63.000 kr. pr. år, og det er da et meget stort beløb, hvis der virkelig kun havde været holdt ét møde i de 7 år, kommissionen har eksisteret. Forholdet er imidlertid det, at der ganske vist kun har været afholdt 2 plenarmøder for den store forsamling, men der har under kommissionen været nedsat i alt 6 underudvalg eller arbejdsgrupper, som har været meget aktive. Jeg kan oplyse, at disse 6 underudvalg har afholdt i alt ca. 140 møder, og der har til disse udvalgsarbejder været knyttet ekspertbistand. Der er afgivet i hvert fald 3 rapporter, der har sat eller formentlig vil sætte spor i lovgivningen, for det første vedrørende den nationale godskørsel ad landeveje, hvorom der allerede sidste år blev lovgivet, for det andet om den kollektive personkørsel ad landevej, hvorom lovforslag som bekendt — det har jeg bebudet — vil blive fremsat i denne samling; for det tredje om akseltryk for lastbiler og beskattningen af lastbilkørsel, som for tiden er til overvejelse i de berørte ministerier.

Selv om dette omfattende undersøgelsesarbejde er forløbet under andre former end i sin tid påtænkt, er der som nævnt opnået betydningsfulde resultater, og jeg synes, at statens penge er givet ganske godt ud til dette arbejde.

Så blev der føjet det spørgsmål til, om der skulle sidde flere glemte udvalg i ministeriet for offentlige arbejder eller i andre

ministerier. Jeg skal finkæmme mit område og lade de andre undersøge, om de har nogen glemte udvalg.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Bernhard Baunsgaard* (RV) til økonomiministeren:

„Hvornår kan der ventes betænkning om de principielle og praktiske problemer ved at benytte civilstandsbegrebet ved skattebetalingen. Jeg håber, at betænkningen kommer snart, da problemet nu er blevet aktuelt med hensyn til beskattning af enlige?“

(Spm. nr. 81).

Skriftlig begrundelse.

I juni måned kom der en foreløbig betænkning fra det udvalg, som økonomiministeriet havde nedsat til samordning af skatter og sociale ydelser m.v.

I ordene „m.v.“ lå bl. a., at udvalget skulle foretage en vurdering af de principielle og praktiske problemer, der knytter sig til anvendelsen af oplysninger om skatteyderes/tilskudsmodtageres civilstand som kriterium for udmåling af skatter, betaling for offentlige serviceydelser og tilskud.

Jeg er i almindelighed interesseret i udvalgets arbejde, men vil specielt gerne høre om, hvordan arbejdet går med den opgave, der ligger bag „m.v.“.

Siden folketinget på radikalt initiativ den 1. marts 1973 vedtog opfordringen til den dasiddende regering, har skatteudvalget den 23. august 1974 modtaget en henvendelse fra Landsforeningen af enlige Skatteborgere, og foreningen gav i et fyldigt materiale udtryk for den opfattelse, at enlige skatteborgere ikke behandlede på lige fod med gifte skatteborgere.

Henvendelsen understreger betydningen af, at økonomiministeriets udvalg arbejder hurtigt, ligesom den henvendelse, der den 14. oktober 1974 skete til Nordisk Råd om bl. a. dette problem.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg har stillet det spørgsmål til ministeren, om vi snart kan vente en betænkning angående problemerne ved at benytte civilstandsbegrebet bl. a. ved skattebetaling.

[Bernhard Baunsgaard.]

Det har siddet siden engang i 1973, det udvalg, som er blevet bedt om at kigge på disse problemer, og jeg håber meget, at vi nu kan vente en betænkning inden alt for længe, fordi de enlige skattebetalere føler, at de ikke behandles rimeligt gennem skatte-reglerne.

Økonomiministeren (Nyboe Andersen):

Hvis udvalget skulle afslutte hele sit arbejde og afgive én samlet betænkning om alle de resterende problemer, ville det nok ikke være muligt at klare det i indeværende folketingssamling.

På den baggrund vil jeg gerne anmode udvalget om med udgangspunkt i det af hr. Bernhard Baunsgaard stillede spørgsmål at give prioritet til den del af arbejdet, der specielt vedrører civilstandens betydning, således at man så snart som muligt inden for denne folketingssamling kan få afgivet en delbetænkning om disse problemer; herunder vil udvalget naturligvis inddrage de synspunkter, som er fremsat af Landsforeningen af enlige Skatteborgere.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Det udvalg, som tager sig af bl.a. dette med civilstanden, om man er gift eller ugift osv., har jo en række andre meget væsentlige problemer at skulle tage sig af, bl.a. sammenstødet mellem skattebetaling og sociale tilskud.

Jeg er glad for, at ministeren nu vil fremskynde den del, der vedrører civilstanden, men jeg er betænkelig, hvis det medfører, at arbejdet går i stå med hensyn til de andre områder, som dette udvalg skal tage sig af. Samtidig med, at jeg gentager takken for, at der nu sker en fremskyndelse af problemerne omkring civilstanden, beder jeg ministeren overveje, om det ikke var muligt at udnævne nogle flere medlemmer, så vi kan få delt arbejdet op i 2 dele, nemlig arbejdet med civilstanden og det fortsatte arbejde med problemerne omkring sammenstødet af socialtilskud og skattebetaling.

Jeg gør opmærksom på, at dengang vi havde skatteloven til behandling i september måned, nævnte jeg over for finansministeren, og finansministeren var enig med mig, at da det ikke lykkedes at komme igennem med det meget lange proportionalstræk, nemlig op til de 80.000 kr., så pressede også dette problem sig på. Men jeg håber, ministeren vil overveje at dele arbejdet og gøre det ved eventuelt at udnævne flere medlemmer til udvalget.

Økonomiministeren (Nyboe Andersen):

Jeg er ikke sikker på, at det så meget er et spørgsmål om at få udnævnt flere medlemmer af udvalget, men mere om at skaffe fornøden sekretariatsbistand til det. Men nu skal jeg drøfte sagen med udvalgets formand og se, hvor godt vi kan gøre det.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg takker for svaret; jeg går ud fra, at det i hvert fald ikke er noget spørgsmål om at få betaling til de sekretærer, for et så vigtigt spørgsmål må ikke strande på det.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Holten (FP) til handelsministeren:

„Hvilke oplysninger kan ministeren give om den manglende oplysning til danske firmaer om muligheden for EF-lån til olieudvinding, og hvilke konsekvenser mener ministeren at det må få for de embedsmænd, der skulle have informeret de danske firmaer?“

(Spm. nr. 99).

Holten (FP):

Når jeg har rejst spørgsmålet på foranledning af en artikel i Jyllands-Posten, er det for at sikre, at vi får alle fordelene af vort EF-medlemskab med. I vor nuværende økonomiske situation mener jeg ikke blot vi kan støtte os på de fordele, vi kendte, inden vi trådte ind i EF, men at vi også skal

[Holten.]

tage alle de fordele med, der er kommet til senere.

Handelsministeren (Nyboe Andersen):

Jeg er da meget enig i, at det er vigtigt at få alle fordele med, som EF-medlemskabet kan give os.

Den forordning om mulighed for at yde støtte til teknologisk avancerede projekter inden for oliesektoren, der kom i 1973, blev offentliggjort i De europæiske Fællesskabers tidende i slutningen af 1973, og danske virksomheder har i et år haft mulighed for at gøre sig bekendt med, at denne forordning eksisterede. I februar i år blev der indkaldt ansøgninger ved meddelelse i De europæiske Fællesskabers tidende om støtte i henhold til denne forordning. Det er den fremgangsmåde, som normalt anvendes af Kommissionen, og det er ikke sådan, at det påhviler nogen dansk myndighed derefter at gå i gang med her i landet at gøre enkeltvirksomheder opmærksom på, at nu er der indkaldt ansøgninger i henhold til denne eller hin forordning.

Der er altså ikke tale om, at der er nogen embedsmand, der i den anledning har begået nogen forsømmelse, og det er da også klart erkendt bl. a. i udtalelser fra Industrirådets side i forbindelse med denne sag. Men det er klart, at sagen understreger betydningen af, at virksomhederne følger med i, hvad der står i EFs tidende. Heldigvis kan sagen jo nok rettes op ved, at der bliver en mulighed for at indsende ansøgning senere om at få andel i dette beløb.

Holten (FP):

Vil handelsministeren overveje, om der muligvis er noget, der ikke er så godt i informationen mellem erhvervsorganisationerne og ministeriet, som det burde være, hvad enten fejlen findes på den ene eller den anden side?

Det var en henstilling, den behøver ikke svar.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Jes Schmidt* (CD) til udenrigsministeren:

„Har regeringen ved forhandlingerne om dansk EF-medlemskab været opmærksom

på de særlige problemer, der kunne opstå ved den dansk-tyske grænse på grund af de store forskelle mellem begge landes social- og skattelovgivning, og hvis dette ikke er sket, agter regeringen nu at træde i forhandling med Forbundsrepublikken Tyskland og EF angående en harmoniseringsaftale, der kan sikre en større bevægelighed for arbejdskraften i det dansk-tyske grænseområde?“

(Spm. nr. 83).

Anden næstformand (Erlendsson):

Spørgsmålet vil blive besvaret af statsministeren.

Jes Schmidt (CD):

Anledningen til mit spørgsmål er de vanskeligheder, man i grænselandet støder på, når man vil benytte sig af retten til arbejdskraftens frie bevægelighed. Spørgsmålet er ikke mindst vigtigt i en tid med arbejdsløshed. Jeg vil kun skitsere problemet med nogle ganske få bemærkninger.

Da man i sin tid fra Tønder søgte arbejdskraft i Niebüll syd for grænsen, meldte der sig ikke én eneste. Årsagen er åbenlys: arbejdet i Tønder kunne på grund af beskatning osv. ikke indbringe så meget som arbejdsløshedsunderstøttelsen i Tyskland; tilmed måtte der betales til folkepension og ATP uden udsigt til engang at få nytte af det. Omvendt må danske arbejdere, der tager arbejde syd for grænsen, betale 15 pct. socialafgifter i Tyskland, som de ikke senere kan nyde godt af. Her savnes efter manges mening nede i grænselandet en speciel aftale, så at bevægeligheden på arbejdsmarkedet hen over grænsen også i praksis gøres mulig; det er baggrunden for mit spørgsmål.

Statsministeren (Poul Hartling):

Svaret på spørgsmålet om, hvorvidt regeringen har været opmærksom på problemerne, er klart ja. De skiftende danske regeringer har beskæftiget sig med disse problemer, og allerede under forhandlingerne om Danmarks optagelse i EF var der forhandlinger om tilpasning af de regler, som var gældende i de gamle medlemsstater om social sikkerhed. Disse regler findes i en forordning 1408-71 om social sikkerhed for arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter

[Statsministeren.]

inden for fællesskabet. Forordningen indeholder regler, der skal sikre de såkaldte vandrende arbejdstageres sociale rettigheder, selv om de ikke er statsborgere i den stat, hvor de arbejder. Forordningen bestemmer, at arbejdstageren kun skal være omfattet af de sociale sikringsordninger i ét land, nemlig som hovedregel i det land, hvor han arbejder.

Da forordningen også omfatter grænsearbejdere, dvs. arbejdstagere, der bor i ét land og arbejder i et andet land, betyder denne hovedregel, at også grænsearbejderne normalt skal være omfattet af den sociale sikringslovgivning i det land, hvor de arbejder, og med dette udgangspunkt indeholder forordningen en række detailregler vedrørende sygesikring, ulykkesforsikring, børnetilskud, arbejdsløshedsbidrag osv.

Hvad angår beskatningsforholdene for arbejdere i grænselandet, skal jeg henvise til den dobbeltbeskatningsoverenskomst, som har eksisteret siden 1962 imellem Danmark og Tyskland. Ifølge denne overenskomst beskattes arbejdsindkomster som hovedregel af det land, hvor arbejdet udføres, selv om arbejdstageren har bopæl i et andet land, og der er ikke i forbindelse med vores indtræden i EF sket nogen ændring i denne dobbeltbeskatningsoverenskomst, som i øvrigt svarer til de overenskomster, vi i Danmark har med en række andre lande.

Som det fremgår, er regeringen opmærksom på de problemer på det sociale og skattemæssige område, som det ærede medlem peger på, og jeg tilføjer, at man nøje følger udviklingen med henblik på at løse konkrete problemer, som måtte opstå.

Jes Schmidt (CD):

Jeg takker statsministeren for svaret.

De forordninger, som den højtærede minister henviste til, er os selvfølgelig bekendt i grænselandet, men alligevel består de vanskeligheder, som jeg her kun kunne strejfe ganske kort, og mit tillægsspørgsmål skal da være, om man på grund af det, jeg henviste til, vil undersøge, om der ikke dog findes grundlag for, at man optager en undersøgelse af forholdene dernede, eventuelt i forbindelse med arbejdsformidlingen, som har et stort materiale om dette problem, og undersøge, om det alligevel ikke er påkrævet,

at man optager en forhandling også med partneren syd for grænsen.

Statsministeren (Poul Hartling):

Der ligger i det tilsagn, jeg gav, naturligvis, at vi vil se på alle de problemer, der måtte opstå af konkret art, men jeg bliver nok nødt til at sige, at da vi indmeldte os i EF, var formålet med vore aftaler og med forordningen, at vi ville koordinere EF-staternes sociallovgivning, men vi har ikke sagt, at vi ville harmonisere den. Vi har altså ikke givet noget tilsagn om, at vores sociallovgivning på alle områder nøjagtig skulle følge de andre EF-landes; derfor vil der nok på forskellige områder være forskel i satser og forskel i betingelser, og det vil naturligvis mærkes særligt for en grænsearbejder, der bor i ét land og arbejder i et andet, hvad enten det er nord eller syd for grænsen.

Vi kan nok ikke ganske undgå, at der opstår problemer, men vi skal gøre, hvad vi kan for at løse dem på det konkrete felt.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Fuglsang (DKP) til miljøministeren:

„Hvad agter ministeren at gøre for at begrænse den forurening af Køge Bugt, som finder sted fra Junckers Savværk — således at miljøstyrelsens krav om, at spildevandet pr. 1. august 1975 skal være rensat for 95 pct. af dets nuværende indhold af træfibre, og at 85 pct. af den opløste forurening i spildevandet elimineres inden udgangen af 1977, opfyldes og eventuelt opfyldes før 1977?“

(Spm. nr. 84).

Skriftlig begrundelse.

Den nordiske konvention om miljøbeskyttelse, Øresundsaf-talen, de kommunale og private rensningsarbejder, forekommer at være luksusforanstaltninger på baggrund af den forurening, som enkelte industri-virksomheder har lov at foretage.

Det totale biologiske iltforbrug fra spildevandet, der ledes direkte ud fra Junckers cellulosefabrik til Køge Bugt, udgør 750.000 personækvivalenter, og COD (bicromat) udgør i sortlud 92.500 mg pr. l. I modsætning hertil kan nævnes det eksisterende

[Fuglsang.]

forbud mod at føre wc-spildevand fra sommerhuse til nedsivningsanlæg, selv om denne forurening næppe kommer over én person-ækvivalent.

Endvidere forekommer det mærkeligt, at kommunerne vil ofre 3.500 mill. 1972-kr. på rensningsanlæg til 1982, når vi stadig har industrivirksomheder som Junckers Savværk, der forurener og ødelægger fiskeriet i hele Køge Bugt. Det er svært at se balancen i regeringens miljøpolitik, og det er ligeledes uforståeligt at være vidne til den milde behandling, myndighederne giver en så stor forureningskilde.

Fuglsang (DKP):

Mit spørgsmål angående forureningen af Køge Bugt og specielt den, som forårsages af Junckers Savværk, er jo for så vidt skriftligt begrundet og har bl. a. som baggrund de forpligtelser, vi har påtaget os gennem vores tilslutning til den nordiske konvention om miljøbeskyttelse og til Øresundsftalen. Der er også påpeget de erhvervsmæssige interesser, bl. a. de store vanskeligheder, som påføres vore fiskere, som får deres erhverv generet eller endog til dels ødelagt af forureningen af Køge Bugt. Endelig er der vel grund til at påpege det rent menneskelige, det sundheds- og miljømæssige. Det drejer sig jo om et område præget af en stadig tættere befolkning, og man ser, hvordan netop dette område på anden vis søger at skabe nødvendige rekreative områder. Ganske rigtigt har alle disse ting også fået miljøstyrelsen til at tage initiativer over for de forurenende virksomheder nede ved Køge Bugt, og det synes også at have ført til resultater i form af forskellige aftaler med fire større virksomheder dernede. Kun Junckers Savværk fortsætter med, jeg vil sige med kynisk foragt for andre mennesker og, synes det også, for myndighederne, at forurene. Det skyldes, som det også påpeges, ikke uovervindelige tekniske vanskeligheder, for vel ville rensningsanlæg ikke være billige, men de ville heller ikke være urimeligt uoverkommelige, når man ser på, hvad samfundet i øvrigt ofrer, og hvad der efter vor mening vil være grund til at ofre i øget tempo, også på baggrund af den beskæftigelses-situation, vi befinder os i.

Netop herudfra har vi stillet spørgsmålet,

hvad ministeren agter at gøre i den situation, som man befinder sig i.

Miljøministeren (Holger Hansen):

Som svar på hr. Fuglsangs spørgsmål kan jeg oplyse, at landvæsenskommissionen for Roskilde amtskommunes 2. område den 7. november 1974 har afsagt kendelse om uledning af spildevand fra A/S Junckers Savværk. Kendelsen følger på alle væsentlige punkter miljøstyrelsens krav. Heri indgår, at spildevandet pr. 1. august 1975 skal være rensset for ca. 95 pct. af dets nuværende indhold af træfibre, dvs. nedbragt til under 1 kg pr. t produceret cellulose.

Endvidere har landvæsenskommissionen bestemt, at der skal udføres anlæg til inddampning af luden og genindvinding af kemikalierne eller ligeværdige foranstaltninger senest i efteråret 1977, således at samtlige processer er indkørt og under kontrol inden udgangen af 1977. Fra dette tidspunkt vil ca. 85 pct. af den opløste forurening af spildevandet være elimineret.

Jeg må gøre opmærksom på, at miljøstyrelsens krav er strenge, og at opfyldelsen efter miljøstyrelsens oplysninger kan komme til at koste Junckers Savværk omkring 40-50 mill. kr.

I denne forbindelse må man gøre sig klart, at den af miljøstyrelsen opstillede tidsplan, som landvæsenskommissionen har fulgt, er resultatet af miljøstyrelsens vurdering af, hvad der er realistisk muligt.

Landvæsenskommissionen har sluttelig bestemt, at kravet om inddampning af luden og genindvinding af kemikalierne skal gennemføres, medmindre det, jfr. miljølovens § 1, stk. 3, vil kunne påvises, at foranstaltninger i mindre omfang end her beskrevet er tilstrækkelige. Jeg mener ikke, at dette citat af miljølovens gældende bestemmelser svækker landvæsenskommissionens afgørelse.

Jeg mener heller ikke, at der på nuværende tidspunkt fra ministeriets side skal eller kan foretages yderligere i sagen om Junckers Savværk for at fremskynde rensningen af Køge Bugt.

De betragtninger, som hr. Fuglsang har anført i sin skriftlige begrundelse for det stillede spørgsmål, kan jeg ikke følge. De beløb, som kommunerne imellem 1972 og 1982 vil investere i rensningsanlæg, vil de

[Miljøministeren.]

fleste steder føre til en høj grad af renhed i vore vandområder. Længden af denne plan, de 10 år, er udtryk for en realistisk vurdering af, hvad der er muligt på dette område. Det vil være uforvarsligt at sætte hele denne plan i bero, fordi det trækker nogle år ud med at løse store og meget komplicerede industriforureninger i et enkelt eller nogle få afgrænsede områder.

Fuglsang (DKP):

Jeg takker ministeren for svaret, som stort set også er dækket af en redegørelse, som er kommet fra miljøministeriet. Men det, mit spørgsmål går på, er, hvordan man har tænkt sig at få Junckers Savværk til at følge de henstillinger, der er givet. Så vidt jeg kan læse redegørelsen fra ministeriet, synes man ikke særlig villig til at godkende de krav, der er stillet. Nu gælder det i dette tilfælde Junckers Savværk, men det gælder også andre steder. Ét er at komme med forskrifter, noget andet er, og det er det, der interesserer mig, det, der står i spørgsmålet: hvad vil man gøre for at få disse forskrifter virkelig gennemført?

Det bliver nemlig også, kan man godt sige, et spørgsmål om moral, om den almindelige retsbevidsthed, om det vil blive sådan, at folk føler, at bare et foretagende har penge nok, får det faktisk lov til at gå sin skæve gang, mens man med stor iver hænger små syndere ud.

Miljøministeren (Holger Hansen):

Må jeg sige til hr. Fuglsang, at det i almindelighed er sådan i det danske samfund, at når kendelser og beslutninger er truffet, følges disse af de mennesker, firmaer eller selskaber, hvad det nu er, de vedrører, og det er da bestemt min forventning og formening, at det også vil ske i tilfældet med Junckers Savværk. Som jeg redegjorde for, er kendelsen afsagt for ikke mange dage siden, og jeg anser det for helt givet, at denne kendelse vil blive efterlevet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Lars Emil Johansen* (Grønland) til ministeren for Grønland:

„Hvilke initiativer vil ministeren tage for at forbedre de yderst utilfredsstillende

radiolytteforhold i de fem grønlandske fangerkommuner?“

(Spm. nr. 90).

Skriftlig begrundelse.

Som det sikkert er ministeren bekendt, er radiolytteforholdene i Grønlands 5 fangerkommuner, Scoresbysund, Angmagssalik, Thule, Upernavik og Umanak, yderst utilfredsstillende, idet det især i sommerperioden praktisk talt er umuligt at høre Grønlands radios udsendelser for den fangerbefolkning og befolkning i øvrigt, der bebor disse dele af Grønland.

I betragtning af, at kommunikation i øvrigt er en ganske vanskelig og problemfyldt affære på disse kanter, og i betragtning af, at kommunikation er en nødvendig forudsætning for en aktiv deltagelse i enhver samfundsudvikling, er det mig derfor magtpåliggende at spørge ministeren, hvad han inden for en overskuelig fremtid agter at foretage sig for at forbedre disse yderst utilfredsstillende forhold, således at de i mange henseender forfordelte fangerdistrikter på dette punkt kan blive ligestillet med de øvrige dele af Grønland.

Ministeren for Grønland (Holger Hansen):

Spørgsmålet, som det er stillet af hr. Lars Emil Johansen, er velkomment. Det giver mig anledning til at gøre nogle bemærkninger om disse meget vigtige forhold for de mennesker, der bor i disse distrikter, altså fangerkommunerne Angmagssalik, Scoresbysund, Thule, Upernavik og Umanak.

Det har altid været et problem ikke mindst i sommerperioden at få radiomodtagning tilfredsstillende. Den vestgrønlandske radio-kæde når ikke så langt i sommerperioden som om vinteren.

På kort sigt er der allerede taget initiativ til at få etableret forsøgsordninger såvel i Angmagssalik som i Scoresbysund. Der er således bestilt FM-sendere, som formodentlig vil kunne sættes i funktion i løbet af et par måneder. Derved er det hensigten at etablere en ordning med retransmissioner af Grønlands radios aftenprogrammer over disse lokale FM-sendere. Det var det kortsigtede.

Der foregår imidlertid sideløbende hermed en mere langsigtet planlægning. På grundlag af et oplæg fra Grønlands tekniske

[Ministeren for Grønland.]

Organisation tog radiostyrelsen i Godthåb på sit møde i november måned forrige år initiativet til en lokal undersøgelse i Godthåb af mulighederne for at få ændret transmissionsforholdene for radioudsendelserne fra sendestationerne ved Godthåb. Hensigten hermed var at søge åbnet mulighed for forbedringer af modtageforholdene i yderdistrikterne. Dette resulterede i, at radiostyrelsen foreslog, at man undersøgte mulighederne for at få etableret langbølgetransmissioner fra senderen ud for Godthåb til Angmagssalik og Upernavik og senere gennemføre retransmissioner fra disse byer via lokale mellembølgesendere.

Grønlands tekniske Organisation, som forestår radiokommunikationsanliggender i Grønland, har herefter i eftersommeren i år påbegyndt nogle tekniske forsøgsmålinger med langbølgetransmissioner med henblik på programfremføring til Angmagssalik og Upernavik. Disse forsøg løber fortsat, og de foreløbige resultater synes lovende.

Grønlands tekniske Organisation er for øjeblikket i gang med at undersøge, om der kan fremskaffes noget bedre materiel med henblik på forbedring af de løbende forsøg. Såfremt forsøgene også falder tilfredsstillende ud i løbet af den kommende vintersæson, vil man overveje at skaffe de fornødne midler til at få etableret de påtænkte mellembølgesendere i Upernavik og Angmagssalik, hvilket formentlig også vil kunne forbedre modtageforholdene i de øvrige nord- og østgrønlandske yderdistrikter.

For Umanaks vedkommende vil der dog eventuelt kunne være grund til at få etableret en særskilt løsning til afhjælpning af problemerne i dette distrikt.

Hele problemstillingen er således for tiden under meget intensiv behandling og forventes i øvrigt at blive drøftet yderligere på et møde i radiostyrelsen i slutningen af indeværende måned.

Lars Emil Johansen (Grøn.):

Jeg takker ministeren for den besvarelse, han har givet af mit spørgsmål, idet jeg herved forstår, at der er bestræbelser i gang for at forbedre de forhold, som er omtalt i spørgsmålet.

I denne forbindelse har jeg lyst til at erindre om, at det drejer sig om ikke mindre end

ca. 25 pct. af Grønlands befolkning, der bor i disse distrikter, og som således ikke har mulighed for at følge med i udsendelserne i Grønlands radio, der har en forholdsvis stor betydning i Grønland, fordi vi jo ikke har en dagspresse i Grønland.

Jeg er tilfreds med besvarelsen, for så vidt angår de bestræbelser, der er i gang med hensyn til forsøgsmæssige ordninger i Angmagssalik og Scoresbysund. Jeg vil i den forbindelse gerne sige, at jeg herefter vil følge sagens gang såvel i Grønlands tekniske Organisation som i den grønlandske radiostyrelse med interesse. Jeg skal i den forbindelse anmode ministeren om at foranledige, at jeg fremover bliver orienteret om arbejdets gang disse steder.

For så vidt angår Umanak kommune, nævner ministeren, at der eventuelt kan være tale om en særskilt løsning til afhjælpning af problemerne i dette distrikt. Jeg vil gerne spørge: hvorledes har ministeren tænkt sig at denne særskilte løsning for Umanaks vedkommende skal være, og hvornår kan denne løsning forventes?

Ministeren for Grønland (Holger Hansen):

Det sidste spørgsmål, hvilke særlige løsninger der kan blive tale om, kan jeg ikke besvare i dag, men jeg vil naturligvis gerne skaffe hr. Lars Emil Johansen dette oplyst. Der gør sig åbenbart særlige tekniske problemer gældende i dette distrikt. Jeg har ikke sagkundskab nok til at vurdere, hvad det er, og på hvilken måde det eventuelt vil kunne løses, men det skal jeg skaffe oplyst, ligesom det naturligvis er helt givet, at hr. Lars Emil Johansen skal få de meddelelser, som måtte komme om arbejdets gang i øvrigt på dette område.

Lars Emil Johansen (Grøn.):

Jeg siger tak for det sidste og skal blot komme med ét supplerende spørgsmål. Med hensyn til de løsninger, der er talt om vedrørende radiolytteforholdene i Scoresbysund og Angmagssalik, har ministeren i besvarelsen nævnt, at man ved oprettelse af lokale FM-sendere vil kunne løse en del af problemet. Har man i den forbindelse tænkt sig, at lokale FM-sendere kun skal løse problemet for selve bykommunen og altså ikke for de mange bygder, som fangerdistrikterne er karakteriseret ved?

Ministeren for Grønland (Holger Hansen):

Nu skal jeg være varsom, for dette er et meget teknisk spørgsmål, og jeg kan ikke gøre stort andet end sige, at også det skal jeg søge skaffet oplyst.

Jeg vil dog umiddelbart forestille mig, at disse FM-sendere, man taler om, vil have større rækkevidde end til den lokale by, hvori de opstilles, men jeg tager alle mulige forbehold over for denne udlægning; her er vi inde i nogle tekniske problemer, som jeg ikke magter.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Gydemark (RV) til indenrigsministeren:

„Hvad agter ministeren konkret at foretage sig over for de kommuner, der ikke overholder den frivillige aftale mellem regeringen og Kommunernes Landsforening om begrænsning af kommunernes investeringer?“ (Spm. nr. 86).

Skriftlig begrundelse.

Med virkning fra og med finansåret 1973-74 indgik Kommunernes Landsforening på vegne af landets kommuner en aftale med regeringen om begrænsning af de kommunale investeringer, idet disse for det nævnte regnskabsår blev fastsat til højst 85 pct. af den enkelte kommunes investeringsudgifter i regnskabsåret 1972-73.

Det kan nu konstateres, at flere kommuner har tilsidesat den indgåede aftale, medens langt de fleste af landets kommuner har overholdt denne, og de sidstnævnte har dermed begrænset udførelsen af mange ønskede projekter.

Såfremt de lovlydige kommuner ikke skal føle sig dårligt stillet i forhold til de endnu kun få kommuner, der blot investerer efter egne ønsker, kan det synes nødvendigt med forholdsregler over for de sidstnævnte; i modsat fald må man forvente, at alle andre kommuner også selv ophæver aftalen om investeringsrammer.

Gydemark (RV):

Baggrunden for det stillede spørgsmål er den omstændighed, at man nu kan konstatere ifølge dagspressen, at indtil flere kommuner overskrider den investeringsramme, som er blevet aftalt mellem indenrigsmini-

steren og Kommunernes Landsforening. Yderligere aktualiseres spørgsmålet af den omstændighed, at vi har en vigende beskæftigelse, sammenholdt med at en lang række kommuner på grund af bl.a. investeringsrammer, igangsættelsesstop og flere andre ting har likvide midler nok til i givet fald at gå i gang med arbejder, der kan hjælpe på den lokale beskæftigelse. Jeg finder det noget betænkeligt, hvis man accepterer den situation, at en nordvestsjællandsk kommune overskrider sin investeringsramme med et væsentligt millionbeløb, samtidig med at en mig nærstående kommune på Sydlolland, som ministeren ved, har et helt nødvendigt skoleprojekt liggende i skuffen, som man ikke har sat i gang, alene fordi man indtil videre har ønsket at være loyal over for den aftale, som er indgået mellem Kommunernes Landsforening og indenrigsministeren. Jeg vil derfor gerne spørge ministeren, hvad man fra ministeriets side vil gøre ved de kommuner, som ikke overholder de aftaler, der er indgået.

Indenrigsministeren (Jacob Sørensen):

Det nuværende investeringsrammesystem bygger som bekendt på en aftale mellem regeringen og de kommunale organisationer. Under forhandlingerne mellem regeringen og de kommunale organisationer har det altid ligget klart, at indenrigsministeriet ikke havde lovhjemmel til at fastsætte disse investeringsrammer for de enkelte kommuner. En sådan lovhjemmel har hidtil ikke været anset for nødvendig, idet såvel de kommunale organisationer som regeringen har forventet, at kommunalbestyrelserne som offentlige myndigheder ville tilrettelægge deres investeringsaktivitet under hensyn til de indgåede aftaler, og jeg er da glad for at kunne sige, at langt de fleste kommunalbestyrelser respekterer de indgåede aftaler og overholder de fastsatte investeringsrammer.

Indenrigsministeriet har netop færdiggjort en talmæssig opgørelse over de enkelte kommuners investeringer i 1973-74. Den samlede ramme for kommuner tilsluttet Kommunernes Landsforening blev i sin tid aftalt til 3,7 mia kr. Kommunernes samlede investeringer i 1973-74 har udgjort 3,1 mia kr. Der er altså her tale om et mindreforbrug på 600 mill. kr. En nærmere gennemgang viser, at 200 kommuner ikke fuldt ud

[Indenrigsministeren.]

har udnyttet den fastsatte ramme, hvilket har givet et mindreforbrug på 730 mill. kr., men til gengæld har 75 kommuner overskredet de fastsatte rammer med ca. 100 mill. kr. Kun i få tilfælde er der tale om væsentlige overskridelser. Indenrigsministeriet vil nu undersøge baggrunden for disse overskridelser, og det vil så vise sig, om der forekommer helt bevidste overskridelser.

Det er helt klart, at det er og vil være meget svært for den enkelte kommune altid i det enkelte finansår at tilpasse sig den ramme, der er aftalt, men vi må regne med, at kommunerne gør, hvad der er muligt for dem.

Med hensyn til, hvad vi kan gøre for at hindre overskridelse, altså hvis kommuner virkelig vil sætte sig ud over de indgåede aftaler om investeringsaktiviteterne, så har vi i ministeriet intet retsmiddel at gribe til, men regeringen kan ikke acceptere en tilstand, hvor flere kommunalbestyrelser bevidst tilsidesætter de indgåede aftaler, medens hovedparten overholder disse. Måtte det blive tilfældet, må regeringen naturligvis overveje at anmode folketinget om fornøden lovhjælp, således at alle kommunalbestyrelser bliver stillet lige. Jeg håber ikke, det bliver nødvendigt.

Må jeg i øvrigt sige til det, der blev fremført i den mundtlige begrundelse, at efter min overbevisning vil det ikke være muligt for kommunerne på nuværende tidspunkt at overskride rammerne, idet regeringen har givet kommunerne lejlighed til allerede på nuværende tidspunkt at tage hul på investeringsrammen for 1975-76 netop for at fremskynde igangsættelsen af arbejde til afhjælpning af den ledighed, der er i denne vinter, og det giver kommunerne mulighed for at sætte ting i gang straks, uden at der er tale om overskridelser. En eventuel overskridelse vil så i givet fald komme i sidste del af 1975-76. Denne løsning gælder for så vidt også den nordøstsjællandske købstad, som formentlig er Holbæk, hvor jeg ikke mener at der er sket nogen overtrædelse eller tilsidesættelse af aftalerne. Jeg har nægtet at give dem en dispensation for 1974-75, men samtidig skete der det, at der blev åbnet mulighed for at tage hul på 1975-76, og jeg har også i en avisnotits set, at man var opmærksom på, at hvis ikke man

kunne få det placeret inden for 1974-75, havde man muligheden for at trække på 1975-76 til det projekt, der var tale om.

Gydemark (RV):

Jeg takker ministeren for svaret. Jeg er meget enig med ministeren i, at man ikke kan have en tilstand, hvor et relativt lille antal kommuner begår selvtaget og derved tiltager sig en fordel i forhold til de mange kommuner, som overholder de aftaler, der er indgået. Jeg er også enig med ministeren i, at det med den ændring, man har lavet ved at sammenlægge investeringsrammerne, først senere vil vise sig, om man overskrider, men det afføder så mit næste spørgsmål til ministeren. Når man nu ikke hidtil har anset det for nødvendigt at skaffe sig et lovgrundlag i denne sag, vil ministeren så, hvis det nu viser sig i løbet af foråret, bl. a. under indtryk af den stærkt vigende beskæftigelse, at kommunerne overskrider med væsentlige beløb, tage initiativ til at skaffe sig et lovgrundlag i denne sag?

Kaj Hansen (DKP):

Jeg vil formode, at ministeren er bekendt med en sag, som ombudsmanden har fået forelagt angående dette spørgsmål om, hvorvidt kommunerne er forpligtet til at følge sådanne aftaler om investeringsrammer, som bliver indgået mellem Kommunernes Landsforening og ministeriet. I det svar, ombudsmanden giver, siges det ganske klart, jeg citerer:

„Med hensyn til den omtalte aftale mellem bl. a. indenrigsministeriet og Kommunernes Landsforening om investeringsbegrænsning skal jeg bemærke følgende:

Aftalen tilsigter efter det oplyste ikke at — og ville ifølge min mening heller ikke kunne — pålægge de enkelte kommuner nogen retlig forpligtelse over for staten med hensyn til investeringsbegrænsning. En delegation af bevillingsmyndigheden fra kommunen til staten, der ville stride mod den omtalte bestemmelse i den kommunale styrelseslov, foreligger således ikke. Spørgsmålet om kommunernes retlige stilling i forhold til investeringsbegrænsninger er derfor alene et spørgsmål om kommunernes forhold til Kommunernes Landsforening, og dette spørgsmål finder jeg — efter de regler,

[Kaj Hansen.]

der gælder for min virksomhed — ikke at kunne tage stilling til.“

Jeg vil gerne spørge, om ministeren ikke er enig i den vurdering, som ombudsmanden her har givet.

Indenrigsministeren (Jacob Sørensen):

Må jeg først sige til hr. Gydemark, at hvis det skulle konstateres, at kommunerne i stort tal tilsidesætter den aftale, som regeringen og kommunernes organisation har aftalt, vil jeg naturligvis til sin tid tage initiativ til, at vi får den fornødne lovhjemmel til at pålægge kommunerne at overholde den, hvis vi til den tid finder, det er nødvendigt og hensigtsmæssigt at bevare investeringsrammesystemet.

Til hr. Kaj Hansen må jeg sige, at jeg er helt enig i ombudsmandens redegørelse. Det er ingen afgørelse, men en redegørelse for, hvordan sagen findes, og det stemmer også helt overens med det, jeg har sagt i svaret til hr. Gydemark, at vi ingen muligheder har for at øve repressalier over for kommunerne, hvis de ikke følger aftalen, så længe der ikke er nogen lovhjemmel til det. Vi vil naturligvis følge det op, men jeg tror, at kommunerne føler sig moralsk forpligtet til at følge de aftaler, som Kommunernes Landsforening træffer med regeringen, ellers ville de nok i rette tid gøre sig gældende over for Landsforeningen, og så længe dette forhold kører så tilfredsstillende, som det har gjort hidtil, mener jeg, det er den bedste løsning, fremfor at lave en lov, der giver ministeriet mulighed for at give repressalier, hvis der sker overtrædelser.

Gydemark (RV):

Ministeren siger, at man vil overveje at skaffe sig lovgrundlag, hvis det bliver nødvendigt, og hvis man til den tid anser det for nødvendigt at fastholde investeringsrammerne.

Må jeg spørge ministeren: vil det sige,

at han, hvis man f. eks. får en fortsat afmatning af beskæftigelsen, hvis den økonomiske udvikling løber videre, kunne tænke sig, at man hen i 1975 tog den beslutning i stedet for, at man ikke havde nødig at fastholde bestemmelserne om investeringsrammerne?

Indenrigsministeren (Jacob Sørensen):

Jeg må sige, at jeg har ikke fantasi nok til at forudse, hvordan vilkårene vil være om et år eller to frem i tiden på dette område, men hvis det skulle vise sig, at der ingen behov er for investeringsrammerne, er der jo heller ingen grund til at lave en lov om det.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Hans Bjerregaard* (FP) til boligministeren:

„Agter ministeren at ophæve cirkulære nr. 80 af 9. maj 1971 om fast pris og tid på bygge- og anlægsarbejder?“
(Spm. nr. 87).

Hans Bjerregaard (FP):

Ved cirkulære nr. 80 af 9. maj 1971 indførte den daværende boligminister regler om fast pris og fast tid på statslige bygge- og anlægsarbejder. Dette cirkulære blev uden tvivl udsendt i en god mening, men virkningen blev desværre, at en lang række selv store, velfunderede firmaer gik konkurs, fordi de deltog i licitationer, hvor arbejdet blev udbudt på fast tid og til fast pris. Man må nok heller ikke undervurdere cirkulærets medvirken til den enormt store længsletning, der har været inden for bygge- og anlægssektoren i de senere år.

Vi er nu kommet i en fuldstændig anden situation, og derfor har jeg stillet mit spørgsmål til boligministeren, om han agter at ophæve cirkulæret om fast pris og fast tid på bygge- og anlægsarbejder.

Boligministeren (*Johan Philipssen*):

Jeg har i går til brug ved et samråd i erhvervsudvalget, som skal finde sted i denne uge, udførligt redegjort for fastprisordningen og for de lempelser, der er gennemført siden dens indførelse i 1968.

I januar i år blev der under indtryk af de voldsomme prisstigninger i forbindelse med oliekrisen sat en grænse for den risiko ved den fremtidige prisudvikling, som en entreprenør går ind i, og i sommer blev der yderligere åbnet muligheder for, at offentlige bygherrer kan godtgøre entreprenøren nogle af de prisstigninger, der fandt sted i løbet af 1973, altså med tilbagevirkende kraft.

Vi må erkende, at prisstigningerne har givet entreprenørerne alvorlige problemer under oliekrisen, og de gennemførte ændringer viser, at der i regeringen er vilje til at afbøde de virkninger, som pludselige og meget høje prisstigninger kan have for entreprenørerne.

På denne baggrund kan man undre sig over, hvorfor fastprisordningen netop nu tages op til debat. Ordningen har i dag en større udbredelse end nogen sinde. Mange amter, kommuner og private, der ikke er forpligtet dertil, udbyder efter cirkulærets regler. Fordelene ved fastprisordningen er de samme i dag, som da den blev indført. Den giver sikkerhed for byggeprisen fra tilbudsdagen og styrker dermed det offentliges økonomikontrol.

Betydningen af, at man holder de af finansudvalget, kommunalbestyrelserne og amtsrådene givne bevillinger, behøver jeg næppe at understrege, og der er flere amtsråd, der i dag gerne ville have haft vished for, hvad deres hospitalsbyggeri kommer til at koste, når det er færdigt.

Ordningen sikrer også en bedre tilrettelæggelse af byggeriets udførelse uden fordyrende projektændringer undervejs, og byggeregnskabet og dermed administrationen forenkles.

Må jeg sige, at jeg anser ordningen med fast pris og tid for at være behæftet med både fordele og mangler. Den vigtigste fordel er den, at den forhindrer de arvesynder, som projekterende ingeniører og specielt bygherrerne og de udførende har begået i tidens løb. Vi ved, at der specielt fra bygherrens side undervejs ustandselig er kommet krav om ændringer i de ting, der er sat i gang,

med det resultat, at den endelige pris, f. eks. for en skole eller andet, er blevet en helt anden end forudset, og det tvinger dem altså til forud for byggeriets igangsættelse at blive enige med sig selv om, hvad de i grunden vil bygge. Vi har nøje fulgt prisudviklingen, ikke mindst i den sidste tid, hvor der på én gang er blevet udbudt mange offentlige arbejder til fast pris og tid, og det har til manges forundring vist sig, at det offentlige i dag får priser ind på bygge- og anlægsarbejder, der er på samme niveau som sidste år, og det viser altså, at det afgørende for prisdannelsen er konkurrencen.

Men jeg erkender imidlertid, at der stadig er problemer for entreprenørerne trods de gennemførte lempelser, og i overensstemmelse med det løfte, jeg tidligere har givet de udførendes organisationer, er der netop indledt yderligere forhandlinger om yderligere smidiggørelse af de ordninger, vi har.

Hans Bjerregaard (FP):

Jeg vil gerne takke ministeren for besvarelsen, men jeg synes jo stadig, at det ville være mest formålstjenligt at få dette cirkulære ophævet, fordi det, vi oplever nu, er, at de firmaer, der var så forudseende eller måske så velfunderede, at det ikke lykkedes at få dem knækket, da cirkulæret blev udstedt, nåede at leve så lang tid, at de nåede at blive klogere.

Der kommer kun det ud af det, at når de nu giver et tilbud på et stykke arbejde, så regner de ud, hvad det sådan cirka vil koste, og så siger de, at priserne jo nok stiger 30 pct., inden de er færdige, og det lægger de oveni. Når de samtidig har afgivet tilbuddet til fast tid, sker der det, at så snart de går i gang på byggepladserne, sender de nogle folk ud på andre byggepladser, hvor de shanghajer arbejdere ved at byde dem noget mere i løn, end de kan få de andre steder. På den måde presser man lønniveauet unaturlig højt i vejret.

Når boligministeren nævner, at der nok er mange, som i øjeblikket ville være glade, hvis de havde udbudt bl. a. hospitalsbyggeri til fast pris og fast tid, så er det da meget muligt, men spørgsmålet er så, om fejlen ligger hos entreprenørerne, som udfører arbejdet, eller om fejlen simpelt hen ligger hos de mennesker, der projekterer det. De projekterer bare et eller andet og får det god-

[Hans Bjerregaard.]

kendt, og når så de har fået det godkendt, begynder de at lave det om med det resultat, at der bliver en helt, helt anden ting ud af det, inden man er færdig med det.

Ville det da ikke være lige så rimeligt, at man fik en lille smule kontrol med dem, der sidder i planlægningssektoren og planlægger arbejdet, laver tegningerne osv., sådan at man måske allerede i den fase af byggeriet kunne gribe ind og sige: hvis I laver noget, som bagefter skal laves væsentligt om, så må I også bære jeres del af skylden? Nu er der kun én eneste til at bære skylden, og det er den entreprenør, der ikke har været så forudseende at lægge en prisstigning på, der var høj nok.

Boligministeren (Johan Philipsen):

Må jeg ikke fremkomme med en kommentar til det, der er sagt fra hr. Hans Bjerregaards side om at presse lønniveauet op, for det er rigtigt, og det erkender vel alle, at lønniveauet i de såkaldte hjemmemarkeds-erhverv er kommet op over lønniveauet i eksporterhvervene.

Jeg vil gøre opmærksom på én ting til: udenlandske købere før og nu kan vi ikke præsentere for tilbud med en såkaldt prisglidningsklausul, for så får vi simpelt hen ikke noget solgt. Vilkåret for de eksporterende erhverv i dette land, enten de synes om det eller ej, er altså at afgive nogle tilbud til fast pris.

Så har vi nogle hjemmemarkeds-erhverv, og jeg spørger generelt: er det rigtigt, at nogle hjemmemarkeds-erhverv, der først og fremmest har presset vort lønniveau op, skal have andre og bedre vilkår? Vi har i ministeriet imødekommet alle deres ønsker på materialeprisområdet, praktisk talt alle, med en ganske lille difference, og jeg har sagt til de organisationer, der her er tale om, at hvis de er i stand til at komme med et fornuftigt forslag over for boligministeriet om, hvilken glidningsklausul vi skal have med hensyn til lønniveauet, så vil jeg gerne diskutere det under én bestemt forudsætning: at de ikke må reguleres med deres egne lønninger.

Jeg har til dato ikke modtaget noget tilbud af den art, men jeg står stadig ved mit løfte. Hvis både De eller nogen anden i folketinget eller udenfor kan præstere et fornuftigt

forslag om regulering af lønniveauet, så er jeg stadig åben for det. Dog stadig med det forbehold: det må ikke være med egne lønninger, for så ved vi jo, hvad der sker. Så er de nemlig ikke i den situation, at de skal tage hensyn til et vist hold på lønniveauet i dette land.

Men jeg får formentlig i morgen lejlighed til over for erhvervsudvalget i enkeltheder at redegøre for denne sags uendelige mange afskygninger, og jeg føjer til: det er ingen ønskeløsning, vi har, men hvor er der et fornuftigt alternativ i dette spørgsmål?

Hagen Hagensen (KF):

Jeg havde regnet med, at den sag, vi drøfter her, skulle have været til behandling i morgen i et samråd med ministeren. Spørgeren ved, at spørgsmålet er stillet, og at det skulle komme til dybtgående forhandling med ministeren i morgen. Men når vi nu får lejligheden her, vil jeg da gerne i tilslutning til spørgerens udtalelser gentage over for ministeren, hvad jeg ikke synes jeg helt har fået klaring på: vil ministeren ophæve ordningen, i hvert fald for så vidt angår fast pris? Om tid kan der måske være grund til at fastholde. Der er ikke i de grunde, ministeren har anført, noget, der for mig tyder på, at det ikke vil være rimeligt at ophæve ordningen, og det vil, alle forhold taget i betragtning, være til gavn for erhvervslivet og for dem, der skal have arbejde udført, at der bliver tale om en ophævelse af ordningen. Jeg tror da også, ministeren, om ikke før, så i morgen, vil blive ganske klar over, hvor mange i denne sal der egentlig står bag ved kravet om at ophæve ordningen.

Jeg spørger derfor ministeren, om ikke vi kan få et klart svar i dag på, om man vil ophæve denne ordning fuldt og helt, for så vidt angår pris.

Boligministeren (Johan Philipsen):

Jeg får i morgen en meget kærkommen lejlighed til også over for hr. Hagen Hagensen at redegøre for denne sags mange komplicerede aspekter. Hr. Hagen Hagensen spørger, om jeg vil ophæve ordningen. Jeg er sikker på, at hr. Hagen Hagensen, når han har set, hvilke konsekvenser for det statslige og det kommunale område dette måtte indebære, antagelig til den tid måtte rette spørgsmålet til: hvilke ting i den nu-

[Boligministeren.]

værende ordning kan vi gøre anderledes end i øjeblikket?

Desuden gør jeg opmærksom på én ting, nemlig at denne ordning har bredt sig som en præriebrand over det ganske land, og hvis man vil have ordningen ophævet, så betyder det, at dette folketing i realiteten skal vedtage en lov med det hovedindhold, at det er forbudt at træffe aftaler om at bygge ting i dette land, hvor den faste pris bliver aftalt i forvejen. Det tror jeg dog ikke at nogen tør stå model til, når det kommer til stykket.

Denne sag er altså meget, meget kompliceret og egner sig aldeles ikke til en spørgetid.

Ingomar Petersen (RV):

Jeg kan nu ikke være helt enig med boligministeren i, at sagen er så forfærdelig kompliceret med hensyn til ophævelse af ordningen. Jeg vil sige, at jeg synes, det er dejligt, at folketingets erhvervsudvalg kan få et samråd med ministeren og drøfte sagen, men den argumentation, ministeren her har brugt i spørgetiden for en bibeholdelse af fastprisordningen, kan jeg sige at jeg er meget uenig i, og jeg har indtryk af, at det vidner om et ukendskab uden lige til praktiske byggeforhold.

Jeg vil meget gerne, om ministeren vil give tilsagn om, at man i morgen i folketingets erhvervsudvalg også kan få drøftet en eventuel ophævelse af den faste pris, men en bibeholdelse af den faste tid. Det synes jeg nemlig, der kunne være noget fornuftigt i af hensyn til styringen af byggeriet.

Så vil jeg lige til slut spørge ministeren, om ministeren da ikke er bekendt med, at Danmarks Statistik månedsvis fremkommer med byggeindeks for de forskellige håndværksfag, både vedrørende materialer og arbejdsløn. Vi har her det bedste middel til at styre prisstigningerne inden for byggesektoren og anlægssektoren i dette land. Det har vi gjort, før man indførte denne ordning med fast pris og tid, og den blev udelukkende indført, fordi staten ikke selv kunne styre sine byggerier, efter min mening af magelighedshensyn i ministerierne. Det var meget lettere, bare de havde fast pris, at sige ja eller nej til, om den var overskredet eller ej. Det er en urimelighed over for erhvervslivet

at fastholde denne ordning med en fast pris. Der er ingen, der kan få en underleverandør til at give en fast pris. Det er umuligt for håndværksmestrene i dag, og jeg tror, at der er et stort ønske om at få ordningen ophævet, men det er rart, at vi kan få lejlighed til at drøfte sagen virkelig grundigt i folketingets erhvervsudvalg.

Hans Bjerregaard (FP):

Jeg håber da, at jeg hørte forkert, da jeg hørte boligministeren sige, at en ophævelse af et fastprissystem næsten ville være det samme som at indføre et forbud mod at give tilbud efter fast pris. Så vidt jeg erindrer, har vi dog stadig væk aftalefrihed i dette land.

Det, vi gerne vil frem til, er selvfølgelig ikke, at man ikke kan indhente tilbud til fast pris og fast tid, men vi skal bort fra, at det skal være et krav. Hvis en entreprenør eller nogle håndværkere — uanset om det er med offentlige eller det er med private bygherrer — ønsker at indgå en aftale om at udføre et stykke arbejde til fast pris og fast tid, skal de selvfølgelig have lov til det, men det skal ikke være et krav fra det offentliges side, at det skal være fast pris og fast tid. Det eneste, vi får ud af det, er en unødvendig fordyrelse og en unødvendig pressen priserne op på det arbejdsmarked, der har med bygge- og anlægsarbejder at gøre.

Boligministeren (Johan Philipsen):

Jeg er meget uenig i det sidste, for det er ikke det, der presser priserne op. Det lyder jo meget smukt, når hr. Ingomar Petersen siger, at vi skal regulere efter byggeindekset. Byggeindekset er et talmateriale, der bringes til veje på baggrund af rent indlandsk fastsatte omkostninger og lønninger. Det er bl.a. en af de ting, der har ført til, at vi har en meget betydelig difference i lønniveauet imellem eksporterhvervene og hjemmemarkedserhvervene. Jeg kan da for så vidt godt oplyse, vedrørende en af de meget store kontrakter, som et dansk firma har hentet hjem i udlandet i øjeblikket, at det har vist sig, at dette firma har måttet hente en del af underleverancerne i Vesttyskland og i Frankrig, simpelt hen fordi vi i Danmark ikke er i stand til at tilkøbe give en nogenlunde fornuftig mening om,

[Boligministeren.]

hvad priserne i dette land er om et år eller så. Men det får jeg jo lejlighed til i morgen indtrængende at redegøre for.

Så lød det sidste spørgsmål, om vi skal stilles frit. Hvis statsstyrelserne blev stillet frit, har jeg ingen betænkeligheder, for så ved jeg nok, hvilken udbudsform de måtte vælge.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Svend Haugaard* (RV) til undervisningsministeren:

„Vil ministeren under indtrykket af den stigende arbejdsløshed tage initiativ til, at der arrangeres dagskolekursus for unge arbejdsløse samt åbnes adgang til værkstedsskoler og tekniske forskoler for unge uden lærlingekontrakt?“

(Spm. nr. 88).

Svend Haugaard (RV):

Jeg er klar over, at det spørgsmål om de ungdomsarbejdsløse, jeg her rejser, delvis før har været rejst i en lidt anden sammenhæng, men nu har det en ganske særlig aktualitet i forbindelse med den dårlige beskæftigelse.

Det er en tragedie for alle, der bliver arbejdsløse, men der er vel nok størst risiko for, at det giver varig psykisk skade, når det er unge, der netop på det tidspunkt, de melder sig til tjeneste i samfundet, får besked om, at der ikke er brug for dem. Der er behov for en indsats, der kan medvirke til, at ventetiden får et noget mere positivt indhold, end det ellers ville være tilfældet. Det er derfor, jeg har stillet mit spørgsmål, om man er indstillet på at lave nogle ekstraordinære dagskolekursus, hvor man dels kunne gå videre med skolens grundfag, dels også har muligheden for at samle sig om erhvervsfaglige emner. Det er rigtigt, at der er en udgift herved til lærerløn, og man kan ikke forvente, at de pågældende unge arbejdsløse selv er i stand til at betale den del, som man normalt gør i fritidsundervisningen, men måske kunne man lokalt, hvis det blev lagt rigtigt op, finde ud af, om lærere, der har arbejde i den nuværende situation, ville være parat til at afskrive

den del, de unge selv skulle betale, og altså gå for en lidt lavere lærerløn.

Men uanset om vi ordner det på den ene eller den anden måde, så tror jeg, det vil være dyrere at lade være, især når vi ser på det på lang sigt.

Desuden er der så den mulighed med de tekniske skoler og med værkstedsskoler, at unge kunne komme ind her uden en lærlingekontrakt. Det er uheldigt for den, der søger læreplads, at det er så småt med lærepladser i øjeblikket, og det er uheldigt for erhvervs livet, når vi forhåbentlig snart igen får hjulene i gang, at der er det slip, som der har været nu på grund af den dårlige tilgang. Hvis det var sådan, at man kunne åbne de tekniske skoler, værkstedsskoler osv. for den kapacitet, som man har til rådighed, så ville man tjene to gode formål, dels udnytte tiden godt for mange unge, dels gøre erhvervene bedre rustet, når vi rigtig skal i gang igen.

Jeg er klar over, at der selvfølgelig ikke kan gives noget løfte til de pågældende unge, der kommer ind uden lærekontrakt, om, at de senere hen får mulighed for en læreplads, men det betyder blot, at man fornuftigt kan udnytte en tid, som man ellers må gå helt ledig, og det ville være overordentlig værdifuldt, hvis det kunne finde sted.

Undervisningsministeren (Tove Nielsen):

For så vidt angår dagskolekurser for unge arbejdsløse, kan jeg oplyse, at undervisningsministeren har besluttet at nedsætte en arbejdsgruppe vedrørende ungdomsarbejdsløshedsproblemer, som bl.a. skal opridses en række foranstaltninger, der kan iværksættes forholdsvis hurtigt, og som kan indebære en snarlig effekt i retning af at modvirke tendenser til forøget ungdomsledighed eller mindske ulemperne herved.

I den anledning vil jeg gerne pege på ungdomsskolens muligheder. Ungdomsskolen kan i kraft af bestemmelserne i lovbekendtgørelse nr. 388 af 17. august 1972 af lov om fritidsundervisning m.v. og bekendtgørelse om ungdomsskolen, herunder også ungdomskostskolen, af 3. september 1971 vedrørende ungdomsskolens formål og omfang blive en vigtig faktor. Ungdomsskolerne kan under forudsætning af kommunernes godkendelse etablere uddannelses tilbud, der er tilrettelagt med henblik på unge arbejdsløse. Det er opfattelsen hos direktoratet for folke-

[Undervisningsministeren.]

skolen, folkeoplysning, seminarier m.v., at mange ungdomsskoleledere allerede på nuværende tidspunkt er meget langt fremme med planlægningsarbejdet vedrørende disse særlige kursustilbud for unge arbejdsløse, hvorfor direktoratet er af den formening, at kurserne kan sættes i gang med meget kort varsel, hvis kommunerne ønsker at etablere disse særlige kursustilbud.

På denne baggrund udfoldes der i disse dage store bestræbelser for at tilrettelægge og iværksætte særlige kursustilbud for voksne arbejdsløse, både med hensyn til kursustilbud inden for den almene fritidsundervisning og inden for forberedelseskurserne. Unge arbejdsløse specialarbejdere og faglærte vil kunne deltage i de efteruddannelseskurser, der tilrettelægges af arbejdsministeriet. Kurserne holdes i dagtimerne på specialarbejderskoler, tekniske skoler og handelsskoler. Herudover vil det i det omfang, der er kapacitet og bevillinger dertil, være muligt at etablere kurser til statskontrollerede fagprøver ved handelsskolerne.

Om adgang til værkstedsskolerne kan jeg oplyse, at der under forudsætning af fornødne bevillinger vil kunne optages ledige på disse skoler. Det kræves normalt, at elever inden optagelse skal have bestået udvidet teknisk forberedelseseksamen eller have tilgænet sig tilsvarende forudsætninger. Der kræves derimod ikke lærlingekontrakt.

Spørgsmålet om åbning af de tekniske forskoler har som bekendt været rejst i folketinget over for mig af folketingsmedlem hr. Søgaard. Jeg svarede den 20. august 1974 i folketinget, at jeg havde anmodet skolerådet for de tekniske skoler og forsøgsrådet for de erhvervsfaglige grunduddannelser om en udtalelse, inden jeg tog stilling til forslaget.

Jeg er bekendt med, at de to råd nylig har behandlet spørgsmålet. Rådene har imidlertid være enige om, at det ikke vil være hensigtsmæssigt at åbne adgangen til forskolerne for andre end lærlinge, da jo alene lærlinge er sikret mulighed for fortsat uddannelse på en læreplads efter forskolekurset. Rådene har i stedet peget på en øget udbygning af de erhvervsfaglige grunduddannelser, men en sådan udbygning vil selv sagt forudsætte øgede bevillinger.

Jeg forstår godt de betænkeligheder, som

de to råd har givet udtryk for, men jeg finder imidlertid situationen for de unge arbejdsledige af en sådan karakter, at jeg straks vil optage forhandlinger med de implicerede parter for at finde frem til foranstaltninger, hvor erhvervsskolerne kan bidrage til, at ledighedsperioden for så mange unge arbejdsløse som muligt udnyttes til dygtiggørelse.

Svend Haugaard (RV):

Jeg vil gerne sige tak for svaret. Jeg finder det meget positivt. Jeg må så bare håbe på og bede om, at arbejdsgruppen kommer til at handle hurtigt, og at den ikke har alt for begrænset fantasi til at finde på muligheder, samt håbe på, at skolerådernes indstilling ikke bliver den endelige afgørelse.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Holten (FP) til justitsministeren:

„Giver meddelelsen i Jyllands-Posten den 15. november 1974 og Ekstra Bladet den 14. november 1974 om, at en fange i Horsens statsfængsel har drevet virksomhed som „arbejdsrådgiver“, ministeren anledning til at overveje mulighederne for at forhindre sådan vildførelse af arbejdsløse gennem indsatte i fængsler?“

(Spm. nr. 91).

Holten (FP):

Når jeg har stillet spørgsmålet, er det, fordi jeg synes, det er urimeligt, at der ingen censur er i fængslerne. I dette tilfælde virker det særlig grelt, fordi det plattenslageri, der har fundet sted, er gået ud over arbejdsløse. For så vidt det skyldes mangel på personale til at gennemføre censuren, vil ministeren da overveje mekanisk overvågning af de indsatte gennem fjernsyn?

Justitsministeren (Nathalie Lind):

Om de nærmere omstændigheder om den sag, der er nævnt i Jyllands-Posten og i andre dagblade om, at en indsat i statsfængslet i Horsens drev virksomhed som arbejdsrådgiver, kan jeg oplyse følgende:

Den 22. oktober 1974 fandt man hos en indsat, der havde været på udgang, forskellige brochurer og formularer vedrørende

[Justitsministeren.]

rådgivning for arbejdsløse. Ved den undersøgelse, som anstalten straks iværksatte, oplyste den indsatte, at han skulle aflevere dette materiale til en medindsat. Under afhøringen af den pågældende medindsatte oplyste denne, at det havde været hans hensigt at oprette et rådgivningskontor for arbejdsløse, og det ville blive bekendtgjort gennem annoncer i dagspressen. Kontoret skulle have adresse hos hans mor, der imidlertid alligevel ikke havde ønsket at deltage i arrangementet, og den indsatte oplyste, at han nu havde opgivet planen.

Anstalten tilkendegav den indsatte, at han ikke under nogen form måtte deltage i rådgivningsvirksomhed af denne art, ligesom det blev meddelt ham, at det fundne materiale ville blive taget i forvaring. Da anstalten senere blev opmærksom på, at der alligevel blev annonceret i nogle dagblade, foretog man straks en fornyet afhøring af den indsatte, der imidlertid har nægtet at have indrykket de nævnte annoncer. Man undersøger fortsat sagen. Undersøgelserne er ikke afsluttet, men det tyder på, at den pågældende i hvert fald i nogle tilfælde har bestilt annoncerne.

Under den fornyede afhøring indrømmede den indsatte yderligere, at han for nogen tid siden havde fået den medindsatte, der skulle hente rådgivningsmaterialet til ham, til også at oprette en postboks i Horsens, hvortil reflektanter på annoncen skulle indbetale det beløb på 40 kr., man skulle betale for at modtage vejledningsmaterialet.

Jeg kan oplyse, at statsfængslet straks har sørget for, at denne postboks er blevet ophævet, og at det ene brev, der var modtaget, er blevet tilbagesendt til adressaten. Der er samtidig truffet bestemmelse om, at al ind- og udgående post til den indsatte indtil videre gennemlæses.

Om den medindsatte, der var behjælpelig med transport af materiale og oprettelse af postboksen, kan jeg oplyse, at han indtil videre har fået inddraget sin tilladelse til udgang.

Anstaltens materiale vil i øvrigt blive forelagt politiet med henblik på eventuel strafferetlig forfølgning, og de øvrige anstalter vil blive underrettet om sagen, således at man overalt er opmærksom på, at noget sådant naturligvis ikke må forekomme.

Holten (FP):

Tak.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Gudme (RV) til justitsministeren:

„Agter ministeren at ændre den indtægtsgrænse på højst 25.000 kr. i husstandsindkomst, der er fastsat for adgangen til at opnå billig retshjælp?“

(Spm. nr. 93).

Skriftlig begrundelse.

I 1969 gennemførtes reglerne om retshjælp hos en advokat med dækning fra det offentlige af $\frac{3}{4}$ af det standardmæssigt fastsatte honorar ved en ændring af retsplejeloven. Loven var et udmærket initiativ, der sikrede, at folk med små indtægter kunne få retshjælp, også selv om de bor uden for de byer, hvor permanente retshjælpsinstitutioner er oprettet.

Desværre har den indtægtsgrænse på et absolut beløb, kr. 25.000, som fastsattes ved loven, vist sig at være u hensigtsmæssig med det i dag gældende prisniveau, da det er nødvendigt at afvise et meget stort antal af de mennesker, der søger retshjælp, fordi de med i øvrigt beskedne indkomster dog alligevel ikke når ned på kr. 25.000. Det seneste eksempel, der er blevet nævnt over for mig, angår et invalidepensionistægtepar med tilsammen kr. 31.578, hvor dommerkontoret i Ålborg var nødt til at afvise begæringen om godtgørelse af honorar.

I mange af disse tilfælde udfører de pågældende advokater nok arbejdet mere eller mindre vederlagsfrit alligevel, men det kan ikke være meningen med ordningen, og jeg beder derfor ministeren overveje en ajourføring af indtægtsgrænsen, gerne sådan, at den fremtidig ændres i takt med prisudviklingen.

Gudme (RV):

Den ordning, vi fik i 1969, hvorefter der fra det offentlige udbetales $\frac{3}{4}$ af et standardmæssigt fastsat honorar for den retshjælpsbistand, der er ydet hos en advokat, er i hvert fald på papiret en god ordning. Man hører af og til, at den ikke bliver brugt ret meget, og det kan muligvis skyldes, at der ikke er tilstrækkeligt kendskab til ordningen,

[Gudme.]

men det kan desværre også skyldes, og skyldes nok i særlig grad, den grænse, som er blevet fastsat i 1969, hvorefter man kun må have en husstandsindkomst på 25.000 kr., hvis man skal kunne opnå denne særlig billige retshjælp.

Jeg ved ikke, hvordan grænsen virkede i 1969. Jeg tror, de 25.000 kr. allerede dengang var lavt, men i 1974 er det i hvert fald helt ude af takt med udviklingen, og derfor har jeg stillet det spørgsmål til ministeren: kan vi få denne grænse revideret, således at denne retshjælpsordning kan blive effektiv?

Justitsministeren (Nathalie Lind):

Det er mig en glæde straks at kunne give et positivt svar på dette spørgsmål. Jeg er helt enig i, at denne grænse for retshjælp gennem advokater er for lav i dag. Den blev, som det blev nævnt, fastsat i 1969 til 25.000 kr., med et tillæg på 3.000 kr. for hvert barn, og denne grænse er nu klart forældet.

Jeg har derfor den 29. oktober i år nedsat en arbejdsgruppe med den opgave bl. a. at gennemgå de økonomiske betingelser for fri proces og udenretlig retshjælp. Når jeg har valgt denne fremgangsmåde fremfor blot gennem en bekendtgørelse at forhøje grænsen, skyldes det, at en isoleret forhøjelse kun i beskedent omfang vil løse problemerne om den retshjælp, advokaterne yder.

Forholdet er det, at retshjælpsbekendtgørelsen tillige indeholder en anden lige så vigtig grænse, nemlig for den betaling, advokaten får for rådgivningen. Beløbet er 80 kr. pr. sag samt yderligere 80 kr., hvis der samtidig skal skrives stævning, ansøgning om fri proces el. lign. Jeg er helt klar over, at nogle advokater gør et stort og uegennyttigt arbejde i retshjælpssagerne, langt ud over, hvad dette beløb kan betale, men som hovedregel gælder det i dette som i andre af livets forhold, at der er en nær sammenhæng mellem pris og ydelse. Med de omkostninger, der i dag er på et advokatkontor, er det derfor kun en beskedent indsats, man med rimelighed kan forvente for de nævnte 80 kr. En rimelig ajourføring af reglerne om udenretlig retshjælp hos advokaterne vil derfor medføre ikke helt udbydelige udgifter.

I den forbindelse kan man så rejse det

spørgsmål, om vi i dag har en rimelig prioritering mellem udgifterne til udenretlig rådgivning og til fri proces under en retssag. Mens der som nævnt er meget strenge økonomiske grænser for den udenretlige retshjælp, følger justitsministeriets grænse for fri proces grænsen mellem sygesikringsgrupperne, og det vil f. eks. sige, at en forsøger i København med 2 børn vil kunne få fri proces med en skattepligtig indtægt på næsten 100.000 kr. Samtidig er spørgsmålet om den økonomiske grænse blevet aktuelt, fordi sygesikringsgrænserne som bekendt nu foreslås ophævet.

Forholdene er derfor så komplicerede, at jeg har fundet det rigtigst at nedsætte en arbejdsgruppe til at gennemgå dem, men jeg er ganske klar over, at spørgsmålet må klares forholdsvis hurtigt og navnlig ikke kan afvente sygesikringsgrænsens bortfald pr. 1. april 1976. For at muliggøre en hurtig afslutning på gruppens arbejde har jeg derfor i kommissoriet præciseret, at arbejdet skal ske inden for rammerne af den gældende lovgivning, der er vide nok til at muliggøre en rimelig løsning.

Gudme (RV):

Jeg kunne jo følge den forrige spørgers, hr. Holtens, eksempel og nøjes med at udtrykke min tilfredshed i et enkelt ord, men jeg vil dog gerne føje til, at jeg synes, det er overordentlig prisværdigt, at ministeren direkte har nedsat en arbejdsgruppe for at bearbejde dette spørgsmål.

Jeg skal da ikke nægte, at jeg også synes, det er rigtigt, at man ser på spørgsmålet om honoraret. Min egen profession ligesom forbød mig at inddrage dette i drøftelsen. Jeg synes, det vigtigste var indtægtsgrænsen på de 25.000 kr., men det er da fuldstændig rigtigt, som ministeren er inde på det, at de 80 kr. for en almindelig konsultation og de 160 kr., når der indgår en ansøgning om fri proces, er udviklingen jo også løbet fra, så jeg imødeser med forventning resultatet af arbejdsgruppens bestræbelser.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Hans Toft* (KF) til justitsministeren:

„Hvilke oplysninger kan ministeren give i anledning af meddelelser i dagspressen om,

[Hans Toft.]

at bulgarske myndigheder står bag bortførelse af en bulgarsk flygtning fra Danmark, og hvad agter regeringen at foretage sig i sagen?"

(Spm. nr. 95).

Skriftlig begrundelse.

Ifølge dagbladet B.T. (15. og 16. november d. å.) er den bulgarske flygtning Boris Arsoff Illiew i april-maj måned i år blevet bortført fra sit hjem i Brabrand af den bulgarske sikkerhedstjeneste for derefter at blive smuglet ud af Danmark til Bulgarien, hvor han er blevet idømt fængselsstraf.

Hans Toft (KF):

Sagen om, hvordan den bulgarske flygtning, som er omtalt i mit spørgsmål, har forladt landet, har givet anledning til en del forskellige forlydender i dagspressen. Jeg mener, at når sagen har været fremdraget så stærkt, som tilfældet har været, så må konklusionen på sagen også være, at dels har offentligheden krav på at få ren besked om sagen, dels har også og måske specielt de mange flygtninge, der lever her i landet, krav på at få klar besked, således at de kan vide, at de trygt kan leve her i landet.

Derfor håber jeg på, at ministeren vil give os et klart svar også i denne sag, så vi kan få klare og rene linjer i sagen til gavn dels for offentligheden, dels for de pågældende flygtninge.

Justitsministeren (*Nathalie Lind*):

I anledning af det af hr. Hans Toft stillede spørgsmål kan jeg oplyse, at politiet er i gang med at undersøge sagen. Denne undersøgelse var i øvrigt allerede i gang, da sagen blev omtalt i den danske presse, idet justitsministeriet for kort tid siden modtog en henvendelse fra en bulgarsk eksilorganisation i Holland.

Politiets undersøgelser er endnu ikke afsluttet, og jeg må selvsagt afvente resultatet af disse undersøgelser, før jeg tager stilling

til, om der er grundlag for at foretage videre i sagen.

Hans Toft (KF):

Jeg skal ikke kræve at få flere oplysninger af ministeren i dag. Jeg mener også, at sagen skal undersøges grundigt og til bunds, før vi får besked. Jeg skal bare bede ministeren om her i dag at give folketinget et tilsagn om, at den dag undersøgelserne er tilendebragt i justitsministeriet — og jeg håber, det sker inden længe — vil hun give folketinget besked, således at offentligheden også dermed får klare retningslinjer og besked om, hvad der er foregået.

Justitsministeren (*Nathalie Lind*):

Jeg vil blot gentage, hvad jeg sagde før, at det er en selvfølge, når der kommer så alvorlige påstande i sager af denne art, som her er fremme, så undersøges de meget grundigt. Jeg vil, i det omfang det er muligt og foreneligt med sagens art, orientere folketinget eller dets retsudvalg. Men hr. Hans Toft kan være forsikret om, at vi undersøger denne sag.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Iversen* (CD) til justitsministeren:

„Hvad agter ministeren at foretage sig i anledning af, at en gæstearbejder tilsyneladende har siddet i varetægtsfængsel i 4 måneder og derefter er frifundet for sigtelsen for voldtægt?“

(Spm. nr. 97).

Iversen (CD):

Vi har ord for her i landet at have et af verdens bedste retssystemer, og derfor må vi værne om det. Netop fordi det er en gæstearbejder, det drejer sig om, og der altså kan opstå blot mistanken om diskrimination og om en eventuelt ikke rimelig behandling, er det, jeg beder justitsministeren svare på eller foranledige undersøgt, om alt er gået rigtigt til. Jeg synes, 4 måneder er lang tid,

[Iversen.]
især da det så konstateres, at vedkommende er uskyldig.

Justitsministeren (Nathalie Lind):

I anledning af hr. Iversens spørgsmål har justitsministeriet fra statsadvokaten i Viborg fået oplyst, at den pågældende tyrkiske statsborger blev anholdt den 22. juli 1974 og derefter varetægtsfængslet, sigtet for voldtægt.

Berettigelsen af denne fængsling har to gange, henholdsvis den 25. juli og den 21. august, være forelagt vestre landsret, der begge gange stadfæstede underrettens beslutning om hans fortsatte fængsling.

Han blev løsladt den 14. november 1974, efter at han ved et nævningeting var blevet frifundet for tiltalen.

Retsplejelovens kap. 93 a indeholder regler om oprejsning i anledning af strafferetlig forfølgning. Herefter kan en sigtet person, der har været fængslet, og som derefter frifindes, fremsætte krav om erstatning for formueskade, lidelse og tort. Et sådant krav skal i nævningsager være fremsat inden sagens optagelse til dom, eventuelt efter at nævningerne har erklæret tiltalte ikke-skyldig.

Efter de oplysninger, jeg er i besiddelse af, ønskede den pågældende efter samråd med sin forsvarer imidlertid ikke at benytte sig af denne adgang til at kræve erstatning for de ca. 4 måneders varetægtsfængsling. Det er op til den enkelte selv at afgøre, om han vil benytte sig af den adgang til oprejsning, som retsplejeloven giver anvisning på. Derfor finder jeg ikke anledning til at foretage noget i sagen.

Iversen (CD):

Tak for svaret. Jeg finder spørgsmålet tilstrækkeligt belyst.

Ejler Koch (S):

Spørgsmålet om varetægtsfængsling rejser det principielle problem, at vi herhjemme varetægtsfængsler meget mere end andre lande, og at det derved skaber en væsentlig belægning på vores fængselsinstitutioner. Jeg vil derfor gerne benytte lejligheden til at spørge ministeren om, hvornår vi kan vente overvejelser om, hvordan vi kan få nedbragt de meget lange varetægtsfængs-

linger, vi kender herhjemme, hvor der jo er en almindelig opfattelse af, at der varetægtsfængsles langt videre, end der er hjemmel til i retsplejeloven.

Justitsministeren (Nathalie Lind):

Jeg må vist svare hr. Ejler Koch, at vi i sidste uge diskuterede dette spørgsmål i folketingets retsudvalg, og at vi dér oplyste, at denne sag er underkastet udvalgsbehandling. Jeg skal på den givne foranledning give et skriftligt svar til retsudvalget om, hvornår vi kan forvente et resultat.

Jeg vil i øvrigt understrege, at 2 gange har denne fængsling været forelagt landsretten i den konkrete sag.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Iversen* (CD) til ministeren for kulturelle anliggender:

„Agter ministeren at lade et anerkendt konsulentfirma, der er ekspert i organisationsrationalisering, give tilbud på rationalisering af et typisk gennemsnitsbibliotek?“
(Spm. nr. 96).

Skriftlig begrundelse.

En forundersøgelse vil sandsynligvis bevise, at der ved rationalisering af alle danske bibliotekers drift kan spares adskillige millioner kroner på årsbasis. Dette kunne danne udgangspunkt og forståelse for, at private rationaliseringsfirmaer, der har deres erfaring fra erhvervsvirksomheder i ind- og udland, kan „tage fat“ inden for andre grene af den offentlige administration, således at man får den størst mulige effekt for hver investeret krone.

Det er min opfattelse, at det, som man passende kan kalde mellemhandleravancen, er for stor, og at den førnævnte forundersøgelse vil godtgøre dette. Til oplysning tjener, at den foreslåede undersøgelse kun koster nogle få tusinde kroner.

Iversen (CD):

Da jeg har givet en skriftlig begrundelse for spørgsmålet, som er ministeren bekendt og har været bragt i en del af pressen, synes jeg, det er unødvendigt at gå videre.

Det er ikke, fordi jeg har noget særligt imod bibliotekers administration eller har

[Iversen.]

nogen særlig mistanke om, at de skulle være værre dér end andre steder; det er mere af principiel natur, om man gør brug af rationaliseringsfirmaer, som har virkelig ekspertise på dette område.

Spørgsmålet er blevet betegnet som et skandaløst spørgsmål i et blad i dag. Dertil vil jeg sige, at jeg ikke udtaler mig om bibliotekarers kompetence, men det er muligt, at jeg har en lille smule erfaring og forstand på rationalisering.

Jeg vil gerne give et eksempel, som er fra en helt anden sektor, men måske passende kan anvendes her. Jeg ved, at der på Århus kommunehospital blev foretaget en rationalisering af rengøringen. Det havde til resultat, at stafylokokindholdet pr. enhed faldt fra 600 til 400, og at rengøringsprisen faldt med 30 pct., altså en effektforbedring på 33 pct. og en besparelse på 30 pct. Der blev ikke afskediget nogen, idet den naturlige afgang og undladelse af ansættelser bevirkede, at man i løbet af ét eller halvandet år havde det indkørt. Som eksempel kan jeg også nævne, at man i Århus amt bruger 26 mill. kr. til rengøring af hospitaler. Det vil altså sige, at man kan forhøje effekten med 33 pct. og spare 8 mill. kr.

Det er altså ikke for, at der i og for sig skal falde nogle hoveder, at jeg giver et eksempel fra et helt andet område, der ikke har med biblioteker at gøre, men det er, fordi jeg her har de konkrete tal. Det har jeg ikke fra bibliotekerne, men det kunne man jo få ved at lade foretage en sådan rationalisering på et gennemsnitsbibliotek, der vel koster en halv snes tusinde kroner. Så kunne man få konstateret, om der er noget at gøre ved det.

Ministeren for kulturelle anliggender (Nathalie Lind):

I anledning af det af hr. Iversen stillede spørgsmål kan jeg oplyse, at en række anerkendte konsulentfirmaer i de senere år har arbejdet med organisationsrationalisering i folkebibliotekerne i mere end 10 kommuner. Der er således allerede erhvervet gode erfaringer og en betydelig viden, som er kommet alle folkebibliotekerne til gode. Derfor er der næppe noget særligt behov for at indhente yderligere tilbud og afholde yderligere udgifter til eksperimenterende undersøgelser.

Jeg vil gerne føje til, at en gennemførelse af disse undersøgelser ifølge bibliotekstilsynet, som jeg har rådført mig med i anledning af spørgsmålet, ville andrage væsentligt mere end anført af hr. Iversen.

I øvrigt vil jeg gerne understrege, at der siden 1964 har været gennemført et stort rationaliseringsarbejde, dels af bibliotekerne selv på grundlag af en betænkning fra 1964, dels af bibliotekernes fællesinstitutioner, Bibliotekscentralen og Indbindingscentralen.

Jeg kan også nævne, at bestræbelserne er videreført i det, der hedder bibliotekstilsynets systemafdeling, som finansieres af folkebibliotekernes rådighedssum. Der er for det første gennemført en række generelle og individuelle arbejdsundersøgelser, der i de sidste 2 år har omfattet 13 kommuner. Dertil kommer en række mindre omfattende undersøgelser. En del af disse undersøgelser er udført i samarbejde med Kommunernes Landsforenings planlægningsafdeling.

Man arbejder for det andet med mere langsigtede planer, som først og fremmest tilsigter at anvende edb-teknikken på biblioteksområdet. Disse planer omfatter et landsdækkende administrativt og bibliografisk system for alle folkebiblioteker.

Derfor må jeg sige, at jeg ikke vil tro, at der lige i øjeblikket er noget særligt behov for igangsættelse af yderligere rationaliseringsforanstaltninger. Men omvendt, når hr. Iversen drog frem, hvad der havde stået i aviserne, så vil jeg sige, at jeg ikke deler den opfattelse. Jeg synes, ethvert af folketingets medlemmer har ret til at stille spørgsmål og har krav på at få svar, og derfor har jeg også her givet så udførligt et svar.

Iversen (CD):

Det lyder såre godt, men kulturministeren kom i dette tilfælde med en bemærkning, og det var, at bibliotekerne selv havde foretaget rationaliseringer.

Jeg tror nok at måtte sige, at det er noget, der er vanskeligt at forestille sig, at en stab skal foretage en rationalisering, hvor man ligesom sidder med den tanke i baghovedet, at man måske kan komme til at bortrationalisere sig selv. Derfor er uvildigheden bedre til stede, når man tager firmaer, der er specialister i det dér og altså ser på tingene med helt nye og utraditionelle øjne. Her kan måske være en begrundelse for, at man tager

[Iversen.]

endnu mere fat og får uvildige eksperter udefra, som har et erfaringsområde fra helt andre grene og fra helt andre virksomheder. De har måske en mulighed for at gøre det bedre. Om ikke det bliver billigere, så var det muligt, at man kunne forhøje effekten, for en undersøgelse, der er lavet for nylig, viser netop, at det egentlig er et lille udsnit af befolkningen, der anvender bibliotekerne, og kunne man sælge dem bedre til befolkningen, uden at det kostede mere, så var det vel kun noget, vi kunne se på med fornejelse.

Ministeren for kulturelle anliggender (Nathalie Lind):

Jeg tror, hr. Iversen må have overhørt begyndelsen af den besvarelse, jeg gav af det stillede spørgsmål, for jeg begyndte med at sige, at en række anerkendte konsulentfirmaer i de senere år har arbejdet med organisationsrationalisering i folkebibliotekerne i mere end 10 kommuner. Så føjede jeg til, at man også selv inden for bibliotekstilsynets systemafdeling osv. havde arbejdet med det.

Jeg kan uddybe det med at sige, at private konsulentfirmaer, jeg behøver ikke at nævne alle navne, men Bak-Jensen, Nordisk Rationalisering, EF Management, Olesen, Rosendahl og Carlsson osv. har arbejdet i 10 forskellige kommuner, større som mindre, med dette spørgsmål, og det er baggrunden for, at jeg ikke tror, vi kommer så meget længere med at starte en ny undersøgelse.

Iversen (CD):

Tak til kulturministeren, navnlig for de sidste oplysninger. Det gør mig lidt trygkere, for jeg har kendskab til de pågældende firmaer.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Johan Nielsen (S)* til ministeren for kulturelle anliggender:

„Vil ministeren foranledige undersøgt, om den påstand er rigtig, at lektører ved Bibliotekernes Indbindingscentral diskriminerer kristne forfattere?“

(Spm. nr. 100).

Johan Nielsen (S):

Der har i nogen tid stået blæst om lektørerne ved Bibliotekernes Indbindingscentral, idet nogle har hævdet, at disse ikke er objektive i bedømmelsen af de bøger, som de skal gennemlæse for Indbindingscentralen. Man har ment, at det i nogen grad er gået ud over den kristne litteratur, sådan at kristne forfattere er underrepræsenteret på bibliotekerne.

Grunden til, at jeg rejser dette spørgsmål, er, at denne diskussion har udkrystalliseret sig i en diskussion imellem forfatteren Adrian Johansen og stadsbibliotekar Hermanson. Stadsbibliotekar Hermanson har som lektør gennemlæst nogle af forfatteren Adrian Johansens værker og ikke fundet dem værdige til at komme ind på bibliotekerne.

Nu mener jeg, at det er mærkeligt, at en mand, der har skrevet så meget som hr. Johansen og har et oplag på ca. 140.000, ikke skal være værdig til at komme ind på bibliotekerne. Jeg er ikke så glad for at komme ind på diskussionen om kvaliteten, for den højtærede minister kan nok huske, at da ministeren og jeg gik på universitetet, læste vi endnu filosofi, og i loven om sansernes objektivitet hed det, at en æstetisk foreteelse unddrager sig en almen bedømmelse.

Det, som jeg mere vil lægge til grund for min betragtning, er, at en mand, som har et oplag på 140.000, har jo en masse gode skatteborgere rundt omkring i landet, som er hans læsere. De kan ikke melde sig ud af samfundet, sådan som nogle kan melde sig ud af folkekirken, men de må betale til folk, som har en helt anden livsanskuelse end deres egen. Jeg mener, at en sådan forfatter burde være repræsenteret både på bibliotekerne og på finansloven, og derfor er det, jeg vil rette det spørgsmål til den højtærede minister: vil ministeren foranledige undersøgelse, om den påstand er rigtig, at lektører ved bibliotekernes indbindingscentral diskriminerer kristne forfattere?

Ministeren for kulturelle anliggender (Nathalie Lind):

Spørgsmålet om lektøruddataelserne fra Indbindingscentralen har tidligere været rejst her i folketingets spørgetid, og jeg vil da gerne på ny oplyse, at Indbindingscentralen er en selvejende institution, der drives

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

på forretningsmæssig basis og uden nogen form for statstilskud. Den tilbyder bibliotekerne at levere bøger fra den løbende bogproduktion i brugsklar stand.

Som vejledning for bibliotekerne ved deres bestillinger udsender Indbindingscentralen til en del af de tilbudte bøger en såkaldt lektøruddtalelse, dvs. en kort redegørelse for bogens indhold og karakter med en vurdering, specielt af dens egnethed for bibliotekerne. Lektørerne er praktiserende bibliotekarer og vurderer naturligvis materialet i forhold til dets betydning for opfyldelsen af folkebibliotekets formål. Dette medfører en kvalitetsvurdering af den pågældende bog, og at lektørerne forholder sig objektivt til bogen.

Det står der i retningslinjerne, men jeg indrømmer, at det naturligvis kan være vanskeligt i praksis. Afgørende er dog ikke den enkelte beslutning om valg af materiale, men den samlede helhed af bibliotekets samlinger, og jeg vil her gerne nævne, at Indbindingscentralen benytter sig af 110 lektører. Derfor er der efter min opfattelse ikke på forhånd grund til at tro, at objektiviteten i lektøruddtalelserne ikke skulle være sikret i fornødent omfang, og efter det, der foreløbig er oplyst, ser jeg derfor ikke nogen begrundelse for at foranstalte en særlig undersøgelse som den af spørgeren nævnte, så meget mere — og det vil jeg gerne stærkt understrege — som det fulde ansvar for bogvalget til et bibliotek ligger, og skal ligge, hos de lokale instanser.

I øvrigt kan jeg oplyse, at der findes en særlig arbejdsgruppe under det af ministeriet nedsatte bogudvalg, der beskæftiger sig med spørgsmålet om bibliotekernes bogvalgsprocedure, og herunder behandler man også Indbindingscentralens og lektøruddtalelsernes indflydelse på bogvalget og bogkøbet.

Johan Nielsen (S):

Jeg takker den højtærede minister for svaret. Jeg må indrømme, at svaret forekommer mig noget akademisk: at Indbindingscentralen er privat, men bibliotekerne bliver drevet for skatteydernes penge, ikke sandt? Jeg var glad for det sidste, ministeren sagde, at man overvejede, om man skulle forandre det eller ikke, og jeg vil

gerne understrege, at jeg vil gøre mit til, at man kan komme i gang med det.

Jeg vil også gøre mit til — hvis der ikke kan foranlediges en undersøgelse fra allerhøjeste sted — at få undersøgt, om det er rigtigt, at kristne forfattere er diskrimineret, og hvis kristne forfattere er diskrimineret, så tillader jeg mig fra denne høje talerstol at erindre om, at man i Danmark har en lov imod diskriminering. Der var en teologisk student, der fortalte mig, at han havde været inde på et bibliotek for at få en bog, som han mente burde findes på sådan et bibliotek. Han fandt den ikke, og da han gik hen til bibliotekaren og spurgte, hvordan det kunne være, at han ikke kunne finde denne bog, sagde bibliotekaren til ham: ja men kære ven, vi lever jo i senkapitalismens tid. Det kristne er passé. Sådan nogle bøger fører vi ikke mere. Jeg er en af dem, som er så naive at tro, at dødsrigets porte aldrig nogen sinde skal få overhånd over Herrens menighed.

Lembourn (KF):

Jeg forstår meget vel, at hr. Johan Nielsen har rejst dette spørgsmål om en speciel lektøruddtalelse, i særdeleshed om lektøruddtalelser i almindelighed. Desværre forstår jeg også godt, når ministeren siger, det er en selvejende institution, og at det er svært, men jeg synes dog alligevel, jeg vil give et par oplysninger om sagen, fordi den er ret så grov.

Som ministeren nævnte det, står der i retningslinjerne for lektøruddtalelser, at man skal undlade at afslutte bedømmelsen med et „anbefales“ eller „anbefales ikke“, men overlade det til læseren selv at drage denne slutning ud fra de oplysninger og vurderinger, der er fremlagt i lektøruddtalelsen. Hvis jeg må citere fra den pågældende lektøruddtalelse om Adrian Johansens værk „Ringene breder sig“, nr. 714858. Der står bl. a.: „At forfatteren ikke på disse steder har brugt båndoptager, viser replikkerne fra det totalt individualitetsløse persongalleri med al tydelighed“. Et andet sted: „Mangel på realitet forsøger Adrian Johansen at stive af med primitive bemærkninger“. Og udtalelsen slutter: „Hvor Adrian Johansen står i det stykke, er der ingen grund til at referere, men i stedet for at belemre bogmarkedet med dette burde han alene af medlidenheds-

[Lembourn.]

grunde have fortalt os det samme i et læserbrev.“

Dette tør nok siges at være en grov over skridelse af de regler, som er fastlagt for lektøruddatalelser.

Ministeren nævnte, at der er ansat 110 lektører. Forfatterforeningen har undersøgt det, og det viser sig, at der f. eks. er én lektør, som anmelder bøger fra følgende områder: praktisk etik, samfundsvidenskab, økonomi, lov og ret, forvaltning, opdragelse og undervisning, forsorg, medicin, teknik, havebrug, husholdning og sågar sejlspport. Det må vistnok siges at være en overordentlig omfattende ekspertise, der skal til for at være en god lektør på det grundlag.

Derfor vil jeg også ligesom hr. Adrian Johansen henstille til ministeren at undersøge mulighederne for at komme i gang med dette emne, selv om jeg ved, hvor vanskeligt det er. Jeg vil også gerne henstille til formanden for kulturudvalget, som er til stede i salen, at kulturudvalget tager denne sag op til behandling.

Poulsgaard (FP):

Jeg har lyttet med interesse til kulturministerens tale, og jeg må ærligt vedgå, at konklusionen på talen overrasker mig ikke. Nu skal vi ikke foregribe begivenhedernes gang, vi skal i morgen have debat om indoktrinering, men spørgsmålet er jo rejst. Det er jo igen en konstatering af, at det er en venstredrejning, der finder sted. At kulturministeren tillader sexplakater og al anden smudslitteratur på bibliotekerne, men at man skal lede efter kristne forfattere, siger jo lidt om, hvilket stade vi efterhånden er ved at synke ned i.

Derfor vil jeg gerne stille kulturministeren dette spørgsmål: kultur, har det ikke også noget med kristendom at gøre? Opfatter den højtærede minister sig ikke også som minister for dem, der i dette land har en kristelig indstilling? Og vil ministeren ikke foranledige, at de, der — står der vist i en passus — skal udvælge bøger, ikke må lægge religiøse, politiske eller andre anskuelse til grund? De skal være fuldstændig objektive. Men det kan jo aldrig blive objektivt, så længe det er mennesker. Mennesket kan jo

ikke skilles i to; det ene er ren, klar logik, og det andet er følelser.

Jeg vil derfor bede ministeren overveje endnu en gang at foretage en undersøgelse af det dér, og, hvis spørgeren har ret, sørge for, at der bliver gjort noget ved det.

Ministeren for kulturelle anliggender (Nathalie Lind):

Jeg vil gerne have lov til at understrege, hvad jeg sagde i mit første indlæg, og hr. Johan Nielsen var inde på, at en bestemt forfatters, Adrian Johansens, bøger ikke var fundet værdige til at komme ind på biblioteket, at det er altså kun en vejledende udtalelse, der kommer fra Indbindingscentralen. I det, vi har fået frem af oplysninger her i dag — og det gælder også de bemærkninger, hr. Lembourn citerede — var man jo egentlig ikke inde på spørgsmålet, om det var en kristen forfatter eller ej, men man var inde på spørgsmålet om en kvalitetsvurdering.

Jeg synes, at det spørgsmål er så stort og så vigtigt — for jeg forstår jo godt, hvad det i praksis betyder, at der kommer en lektøruddatalelse, hvad det betyder for bogvalget i det enkelte bibliotek — at vi så hurtigt som muligt må få afklaret det udvalgsarbejde, der foregår under kulturministeriet med hensyn til, efter hvilke procedurer bøgerne skal vælges. Men jeg synes også, det er rimeligt, at vi, når vi nu snart skal i gang med at arbejde med biblioteksloven igen, jo ikke undgår at komme ind på det, og jeg synes, at det er emner, som egner sig mere til en grundig drøftelse i kulturudvalget end her i salen, hvor der er begrænset spørgetid, og hvor påstande let bliver løst hængende i luften, som hr. Poulsgaards, der forudsætter, at der er diskrimineret el. lign. ting, eller at man tager afstand fra kristelige bøger. Det er der jo ikke bevist noget om.

Jeg synes, vi skal tage denne debat op, og jeg vil blot sige til hr. Johan Nielsen, der var hovedspørgeren, at hvis det forelå, at man diskriminerede, så er det klart, at jeg ville være imod det. Men mit svar gik kun på: lad os undersøge denne sag.

Johan Nielsen (S):

Jeg siger tak til ministeren. Det glæder mig meget, at mit spørgsmål fik den for mig tilsigtede virkning, at vi skulle bringe pro-

[Johan Nielsen.]

blemet ind i kulturudvalget, arbejde videre på det, undersøge det og se at få det løst.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Poul Dalsager* (S) til finansministeren:

„Hvad agter ministeren at foretage sig for at sikre, at den danske toldkontrol i nødvendigt omfang kan klare at kontrollere indførsel og udførsel på en sådan måde, at staten ikke unddrages beløb, som skulle have været betalt i told, og at der ikke svigagtigt udbetales EF-restitutioner for eksporterede landbrugsvarer?“

(Spm. nr. 92).

Skriftlig begrundelse.

Dansk Toldtidende og dagbladet Politiken har i den seneste tid i artikler fremført kritik af den danske toldkontrol. Kritikken baserer sig på udtalelser af ansatte i toldvæsenet, som mener, at staten snydes for millionbeløb, og at EF-restitutioner, som gives til eksport af landbrugsvarer, ofte udbetales fejlagtigt, fordi den danske toldkontrol er mangelfuld. Angiveligt skyldes miseren manglende personale i toldvæsenet og for meget papirarbejde for de ansatte, og det er naturligvis utilfredsstillende, at man ikke har sikkerhed for, at toldvæsenet fungerer efter hensigten.

Poul Dalsager (S):

Befolkningens retsbevidsthed er en faktor, som vi politikere i høj grad må regne med. Jeg har derfor stillet spørgsmålet ud fra en betragtning om, at det ikke kan svæve i luften, at man påstår, dels at toldbehandlingen i Danmark foregår på en så lemfældig måde, at man ikke er sikker på, at den allermost nødvendige toldbehandling foregår, dels at de EF-restitutioner, der udbetales, udbetales fejlagtigt i nogle tilfælde, i mange tilfælde. I de allerseneste dage har der været påstande fremme om, at det er noget i hele EF-området på omkring 700 mill. kr. Jeg har nok set, at dette tal ikke kan bekræftes, men jeg tror, at finansministeren vil gøre både regeringen og folketinget og os alle en tjeneste ved at give en redegørelse for, om toldkontrollen, når det drejer sig om det danske toldvæsen, foregår så betryggende,

at retsbevidstheden ikke krænkes hos den befolkning, som tror, at tingene foregår på bedste måde.

Finansministeren (*Anders Andersen*):

På den givne foranledning vil jeg gerne redegøre for, hvordan toldkontrol foregår.

Det er vel almindelig bekendt, at toldvæsenets kontrol med personer, trafikmidler og varer, der passerer landets grænser, er en stikprøvekontrol, og at det i praksis vil være umuligt at undergive alle toldekspeditioner en fuldstændig kontrol, hvor man undersøger alt, hvad man finder på eller kunne finde på at kontrollere. Derfor bliver nogle af toldekspeditionerne undergivet en vidtgående kontrol, nogle bliver kun delvis kontrolleret, og ved nogle ekspeditioner nøjes man med den papirmæssige ekspedition.

Omfanget af den kontrol, der foretages, må naturligvis være bestemt af, hvor stort et personale de bevilgende myndigheder stiller til toldvæsenets disposition, altså toldvæsenets personaleramme. Inden for denne ramme må toldvæsenet så tilrettelægge kontrollen sådan, at den sættes ind på de steder, hvor det synes mest påkrævet at foretage kontrollen, og hvor der er størst risiko for misbrug; og det er man fuldstændig klar over i toldvæsenet, og det er også det, man stræber efter. Det er klart, at når en kontrol må tilrettelægges som en stikprøvekontrol, ja, så kan man naturligvis altid kritisere dens tilstrækkelighed eller dens utilstrækkelighed, når bare man sætter fordringerne til kontrollens effektivitet tilstrækkelig højt.

Efter Danmarks indtræden i EF har toldvæsenet fået pålagt nye arbejdsopgaver vedrørende kontrollen med varers grænsepassage. Disse opgaver er affødt af EFs forsendelsessystem, de omfattende præferenceordninger, importafgifterne på landbrugsvarer og kontrollen med udførsel af landbrugsvarer af hensyn til restitutioner og eksportafgifter.

Disse opgaver har toldvæsenet arbejdet med i nogle år og har gjort sine erfaringer, og tiden er derfor inde til en samlet vurdering af toldvæsenets hele kontrol og arbejdssituation, herunder om toldvæsenets personale er fordelt på den mest hensigtsmæssige måde mellem toldkontrollen og kontrollen med forbrugsafgifterne. Man er for nylig gået i gang med en vurdering og

[Finansministeren.]

har nedsat et antal arbejdsgrupper af erfarne toldtjenestemænd, der skal gennemgå og vurdere toldvæsenets arbejdsformer, hvorved man får et grundlag for en samlet vurdering af toldvæsenets kontrolsituation. Hensigten med denne gennemgang af toldvæsenets arbejdsform er at skabe muligheder for en styrkelse af toldvæsenets arbejde med momskontrollen, og dette vil i givet fald give sig det udtryk, at der flyttes personale fra toldkontrollen til afgiftskontrollen.

Specielt om kontrollen med udførsel af landbrugsvarer vil jeg gerne sige, at toldvæsenet tillægger denne arbejdsopgave en høj prioritet på grund af de betydelige pengemæssige interesser, der knytter sig til EF's landbrugsordninger. Dette forhold vil man selvfølgelig også være opmærksom på under de overvejelser om toldvæsenets arbejdsformer, som jeg lige har omtalt.

Der foreligger ikke for mig konkrete oplysninger, der giver mig anledning til at antage, at den kontrol, som toldvæsenet foretager med indførsel og udførsel, ikke varetages på en tilstrækkelig effektiv måde, og der er heller ingen grund til at tro, at toldvæsenet ikke i fremtiden vil være opmærksom på betydningen af en tilstrækkelig effektiv toldkontrol.

Poul Dalsager (S):

Jeg takker for ministerens svar. Jeg er naturligvis tilfreds med, at der foregår disse undersøgelser, som skulle afdække, om der måtte være huller i den danske toldkontrol.

Det, der har fået mig til at stille spørgsmålet, er to ting. For det første dels konkrete sager i Danmark, dels at EF-Kommissionen og EF-Kommissionens embedsmænd har kundgjort, at der foregår ret så omfattende besvigelser med EF-restitutioner på landbrugsvarer. Der har været nævnt tal på 700 mill. kr. Jeg ved godt, at det er tal, som står for en eller anden embedsmands egen regning, men det er klart, at det må anfægte os, som har med den slags ting at gøre, at der overhovedet kan nævnes tal i den størrelsesorden. Vi ved jo, at der også i Danmark har været foretaget besvigelser med EF-restitutioner.

Det andet, jeg gerne vil nævne i den forbindelse, er den kritik, der er rejst fra per-

sonalet i toldvæsenet, idet man ikke mener, man har haft mulighed for at foretage den nødvendige kontrol med udførsel af landbrugsvarer med henblik på de restitutioner, man skal have fra EF, men også at man ikke har haft mulighed for at foretage den nødvendige kontrol med ud- og indførsel i det hele taget.

Jeg er derfor tilfreds med, at ministeren henviser til de nedsatte udvalg, men jeg vil gerne gentage, hvad jeg sagde i min indledning: det er afgørende for folks retsbevidsthed, at der virkelig fra det offentlige side gøres en indsats for, at der ikke er nogen, som er privilegeret med hensyn til at kunne snyde staten og toldvæsenet, og jeg tror, det er meget afgørende, at vi i hvert fald er sikre på, at udnyttelse af EF-reglerne på urigtigt grundlag ikke foregår, i hvert fald foregår i det mindst mulige omfang fra dansk side.

Finansministeren (*Anders Andersen*):

Jeg er helt enig i betragtningen om, at det er væsentligt, at retssikkerheden er så betryggende som muligt, og jeg er helt overbevist om, at man fra toldvæsenets side vil bestræbe sig for at gøre retssikkerheden så stærk som muligt, og at vi i bestræbelserne for at bruge arbejdskraften på den mest hensigtsmæssige måde vil gøre, hvad der er muligt at gøre.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Iversen* (CD) til finansministeren:

„Agter ministeren at lade en afgift på sukker afløse en påtænkt afgift på lystbåde samt helt eller delvis afløse den foreslåede afgift på el?“

(Spm. nr. 98).

Skriftlig begrundelse.

Da der her i landet hvert år ifølge oplysning fra Danmarks Statistik bruges 240 mill. kg sukker, vil en afgift, hvis den er stor nok, helt eller delvis kunne erstatte ovennævnte 2 upopulære afgifter.

Det kan anføres, at op mod 50 pct. af provenuet ved den foreslåede bådafgift vil medgå til administration og kontrol. Alene af den grund, men også af andre og mere

[Iversen.]
 principielle grunde, bør denne afgift ikke indføres.

Elafgiften rammer uretfærdigt og må betragtes som asocial. Tillige er den aldeles upopulær og kompliceret at administrere.

En klækkelig afgift på sukker vil kunne give samme provenu som de to nævnte afgifter og vil ikke være asocial.

Ifølge lægevidenskaben er sukker unødvendigt som levnedsmiddel og kan derfor med rette betragtes som luksus. Det kan endvidere anføres, at en af de hyppige dødsårsager i dag er forkalkning. Denne lidelse opstår bl. a. på grund af et for stort sukkerforbrug. En afgift på sukker vil indirekte virke befordrende på folkesundheden.

Da der på trods af ovennævnte sundhedsmæssige argumenter antagelig vil forblive et stort sukkerforbrug, kan der ikke herske tvivl om, at provenuet ved en sukkerafgift vil være betragteligt.

Iversen (CD):

Jeg vil undlade at oplæse den skriftlige begrundelse; den har fået så god dækning i pressen, at det skulle være unødvendigt.

Jeg har formuleret spørgsmålet sådan: Agter ministeren at lade en afgift på sukker afløse en påtænkt afgift på lystbåde osv. Det havde måske været mere rimeligt at spørge, om ministeren ville foreslå en sukkerafgift i stedet for en afgift på lystbåde og el.

Jeg vil godt lige føje et par kommentarer til. Jeg kan nævne, at sukker i Danmark koster ca. 3 kr. 25 øre pr. kg. I Sverige, omregnet i danske kroner, ca. 5 kr. 25 øre pr. kg. i Norge ca. 8 kr.

Det er en meget upopulær afgift, der er foreslået på el, og det er aldeles upopulært, urimeligt og asocialt med en afgift på lystbåde — i hvert fald som den, der er foreslået.

Hvem bruger i virkeligheden både? Det er en misforståelse, at det kun er velhavere. Størsteparten er ganske almindelige mennesker, og forslaget, som det foreligger nu,

baseret på bådens længde i meter, kan komme til at betyde, at en gammel båd, der er 10.000-15.000 kr. værd, og som i mange tilfælde ejes af en folkepensionist, belastes med samme afgift som en motorsejler til 1/2 mill. kr.

Jeg kender en ældre mand, som har en gammel båd, der er en halv snes tusind kr. værd. Hvis den belægges med en afgift på 2.000-3.000 kr., så har han simpelt hen ikke råd til at have den båd. Køberen vil også være belastet med denne afgift. Han må simpelt hen sælge sin båd. Jeg er bange for, at den mand dør af det, for hans båd, det er hans liv, både for ham og hans familie. Jeg betragter derfor forslaget som asocialt i allerhøjeste grad.

Da sukker som bekendt næsten er at betragte som gift, hvis det var blevet opfundet i dag, så var det måske en mere hensigtsmæssig løsning med en afgift på sukker.

Finansministeren (*Anders Andersen*):

Man kan somme tider være forbavset over spørgsmål, der stilles her i salen. Der ligger jo et lovforslag om lystbåde, som senere kommer til behandling, og så vil der vel blive lejlighed til at diskutere specielt det problem. Inden for den tid, der er til rådighed i dag, tror jeg ikke, vi kan tage en diskussion op om disse ting. Man kan måske være endnu mere forundret over, at det netop er hr. Iversen, der har stillet spørgsmålet, men det skal jeg lade ligge i denne forbindelse.

Ideen med at indføre en sukkerafgift for derigennem at søge at begrænse sukkerforbruget ud fra samfundsmæssige synspunkter har gentagne gange været fremme i pressen. Det kan også forventes, at en sådan afgift vil kunne indbringe et væsentligt provenu. Om det så vil være mere populært end nogle andre afgifter, er en anden side af sagen. Når jeg alligevel ikke har foreslået en sådan afgift, hænger det bl. a. sammen med, at en sådan afgift vil være meget kompliceret at administrere, fordi sukker indgår som råvare i en lang række færdigvarer.

[Finansministeren.]

Det ville derfor være nødvendigt at opbygge et system, der muliggør tilbagebetaling af afgifter af det sukker, der er anvendt til fremstilling af færdigvarer, der eksporteres. Tilsvarende skal der ved indførsel af varer fra udlandet opkræves afgift af sukkerindholdet i de varer, til hvis fremstilling der medgår sukker. Kontrollen med en sådan dækningsafgift vil være uhyre vanskelig, bl. a. fordi der ikke kan skelnes imellem varens naturlige indhold af sukker fra f. eks. frugtbestanddele og tilsat sukker.

Spørgeren mener, at den af regeringen foreslåede el-afgift bør erstattes med en sukkerafgift, fordi el-afgiften er kompliceret at administrere. Dette synspunkt er jeg helt uenig i. El-afgiften er nem at opkræve, fordi den opkræves i et ret beskedent antal el-forsyningsvirksomheder. Også tilbagebetalingen af el-afgiften til de momsregistrerede virksomheder vil være nem at administrere, fordi den følger de samme regler, som gælder for beregning af indgående moms; det er noget, som alle virksomheder i forvejen er fortrolige med.

I den skriftlige begrundelse for spørgsmålet anføres også, at el-afgiften rammer uretfærdigt. Der tænkes her formentlig på, at afgiften vil betyde en væsentlig merudgift for de forbrugere, der benytter elektricitet til boligopvarmning. Jeg går ud fra, at hr. Iversen fulgte med i debatten, vi havde forleden dag, og derfor har noteret sig de positive udtalelser, jeg kom med i så henseende med hensyn til at se på, om man bør friholde el-opvarmningen for denne afgift.

Spørgeren mener også, at op mod halvdelen af proventet af lystbådeafgiften vil medgå til administration og til kontrol. Dette er lige så forkert. Hvis hr. Iversen har læst lovforslaget, vil han se, at det fremgår, at administrationen vil være den mindst mulige, det er udformningen tilrettelagt efter, da et afgiftsprovenu på ca. 30 mill. kr. naturligvis ikke kan bære en stor administration. Man regner med en årlig administrationsudgift på 500.000 kr. — altså et meget beskedent beløb i forhold til det, det drejer sig om.

Væl, vi vender jo tilbage til diskussionen om lystbåde. Der har været mange overvejelser inde i billedet, det skal jeg ikke komme ind på her. Jeg kan kun sige, at det,

som foreslås her, sukkerafgiften, vil vi ud fra administrative synspunkter være meget, meget betænkelige ved.

Iversen (CD):

Jeg har det indtryk, at afgifter, man ikke ønsker, er næsten umulige at administrere.

Med hensyn til el-afgiften og den meget nemme måde at administrere den på, da synes jeg nok, de udtalelser, man har set fra de folk, der skal i den givne situation have med det at gøre, tyder på, at de er temmelig betænkelige ved denne administration.

Hvis man forestiller sig, at el-opvarmning ikke skal belastes med el-afgiften, så vil man naturligt komme i den situation som en konsekvens heraf, at der i en villa, der er el-opvarmet, skal være to ledningsnet og to målere. Jeg ser, finansministeren ryster på hovedet. Hvis man vil gøre det i form af en kvantumsrabat, så giver man altså den store forbruger, der ikke har el-opvarmning, en fordel. Om et så kompliceret system skulle være let at administrere, det vil jeg altså stille et spørgsmålstegn ved.

Vedrørende administration af og kontrol med afgiften på lystbåde citerede ministeren korrekt, hvad jeg havde skrevet i min begrundelse, nemlig „administration og kontrol“, men senere lagde jeg mærke til, at ministeren gjorde opmærksom på, at der i lovforslaget stod, at „administrationen“ kostede ikke mere end sådan og sådan. Hvis der skal føres en effektiv kontrol med lystbåde, der ligger langs strandene, ligger for svaj i fjordene osv., osv., så er det imidlertid temmelig voldsomme beløb, det drejer sig om. Jeg har mine oplysninger fra toldembedsmænd, som siger, at det vil blive et omfattende arbejde, hvis de skal føre en effektiv kontrol, og det må jo være en forudsætning, hvis en sådan afgift skal gennemføres. Bortset fra det er afgiften rygende usocial, og jeg er helt uenig i det forslag, der foreligger, om at den skal beregnes efter metermål; så bliver det sejlbådene, der bliver den største afgift på. Selvfølgelig kan man sige, at de slider meget på luften og på vandet, men jeg synes nok, der er ting, der bør tages i betragtning i den anledning.

Finansministeren (Anders Andersen):

Må jeg sige om afgift på elektricitet: mig bekendt er det forslag gået i udvalg, og det

[Finansministeren.]

er nok bedre i udvalget at få svar på de spørgsmål, som hr. Iversen fører frem her. Der tror jeg han vil kunne få svar, der beviser, at de argumenter, han har brugt i denne spørgetid her, ikke er rigtige.

Med hensyn til den effektive kontrol ved en beskatning af sejlbåde sagde hr. Iversen, han havde sine oplysninger fra toldembedsmænd. Det har jeg så sandelig også, hr. Iversen. Så er det bare et spørgsmål om, hvis toldembedsmænd der har rådgivet på den rigtige måde. Jeg regner foreløbig med, at det er mine toldembedsmænd, der har udtalt sig mest korrekt.

Iversen (CD):

Jeg mener, jeg udtrykkelig gjorde opmærksom på, at hvad administrationen angik, var jeg ikke i tvivl om, at oplysningerne var rigtige. Men hvad kontrollen angår, betvivler jeg, at beløbet er tilstrækkeligt.

Ninn-Hansen (KF):

Det undrede mig meget at høre, at finansministeren i sit første indlæg ligesom ville korrekse hr. Iversen, fordi han havde rejst sagen om lystbådene.

Nu kan det vel ikke være nogen overraskelse for finansministeren, at det forslag, han har fremsat, ikke bliver modtaget med den allerstørste tilfredshed i alle kredse. Jeg har i hvert fald læst et referat i dag, der tyder på, at der er nogle, der er i tvivl. Det er Kolding Følgeblad, hvor jeg har set, at ingen mindre end statsministeren har drøftet emnet. Statsministeren giver i hvert fald ingen venlig opbakning af finansministerens forslag og slutter sine udtalelser med at sige, at det forslag bliver jo nok forandret i folketinget, når det kommer til udvalgsbehandling. Når regeringens chef behandler finansministerens forslag på den måde — og jeg mener, han er berettiget til det — så kan jeg ikke forstå, hvorfor finansministeren mener, at han her i folketinget bør korrekse et medlem, der ikke alene som statsministeren siger, at det lovforslag, det er da vist ikke formet af den heldige hånd, man ellers taler så meget om her i salen, men af en lidt ringere hånd, men hvor det ærede medlem har et konstruktivt forslag at stille i stedet for, nemlig sukkerafgiften.

Jeg vil gerne spørge finansministeren: når

et venligt og positivt menneske som hr. Iversen kommer her i salen og synes, at noget er forkert, og vil sætte noget efter hans mening bedre i stedet for, er det så rimeligt at korrekse ham for det?

Finansministeren (*Anders Andersen*):

Med risiko for også at blive beskyldt for, at jeg nu vil korrekse hr. Ninn-Hansen, så bliver jeg nødt til at sige, at min forundring vokser efterhånden. Mig bekendt har hr. Ninn-Hansens folketingsgruppe og hr. Iversens folketingsgruppe godkendt de fremsatte lovforslag. Det er det, min forundring går på.

Jeg er mig bevidst, at vi på en række områder, når vi behandler fremsatte lovforslag, foretager ændringer, men det ville vel være korrekt, at denne debat foregår i forbindelse med behandlingen af lovforslaget og i forbindelse med det udvalgsarbejde, der følger efter første behandling. Det var denne forundring, jeg gav udtryk for.

Thorkild Pedersen (CD):

I relation til det stillede spørgsmål af hr. Iversen nævnte ministeren, at man ville få et provenu på 28 mill. kr. ved en afgift på sejlbåde og motorbåde. Er ministeren klar over, at hvis det lovforslag træder i kraft, som er udgået fra ministerens hånd, så er man næsten sikker på, at omkring 60-70 pct. af den ældre bådtype ikke vil blive søsat næste år. Det vil bevirke, at provenuet til staten vil blive 8-10 mill. kr. efter de udregninger, man har foretaget.

Samtidig synes jeg, det bør nævnes, at det lovforslag, der ligger på bordet, er udformet på en sådan måde, at man ikke skulle tro, det var fremsat af et ministerium sammensat af venstre, af liberale kræfter. Det er ikke noget liberalt synspunkt, man har anlagt i den lovudformning, hvor man har taget bådens længde som udtryk for værdien. Det betyder, at en mand, der har en båd af en længde på 13 meter, som repræsenterer en værdi af 15.000 kr. — jeg kender det konkrete eksempel — den mand skal af med 3.600 kr. årligt til staten i afgift. Ved siden af ligger der en motorbåd til 775.000 kr. Vedkommende mand skal svare 2.100 kr. i statsafgift.

Jeg tror, det er værd at nævne over for ministeren, at her er noget, der er galt, og vi

[Thorikild Pedersen.]

tror og regner med, at ministeren vil tage det lovforslag af bordet. Hvis ikke, så har centrum-demokraterne udarbejdet et nyt, retfærdigere lovforslag, som vi tror vil imødekomme sejlportsfolkene i det Danmark, som repræsenteres udadtil af vor sejlport, som har vundet mange præmier. Jeg synes, det er en skandale at pålægge det sportsinteresserede publikum denne afgift.

Anden næstformand (Erlendson):

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at spørgetiden skal bruges til at stille spørgsmål.

Finansministeren (Anders Andersen):

Efterhånden kan min forundring ikke blive større. Den er stor, det må jeg sige. Nu bliver jeg altså nødt til at gøre opmærksom på, at oprindeligt fremsatte jeg et forslag, der byggede på en registreringsafgift. Et flertal i skatte- og afgiftsudvalget bad mig om at fremsætte et forslag, der byggede på en permanent afgift. Det er det forslag, der er fremsat, og som senere vil komme til behandling, til overvejelse og drøftelse. Jeg tror, det vil være klogt at holde følelserne lidt i ro, til vi kommer ind i de saglige overvejelser.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Skriftligt besvarede spørgsmål.

Af Erling Dinesen (S) til arbejdsministeren (6. november 1974):

„Vil ministeren fremrykke reguleringen af arbejdsløshedsunderstøttelsen til 1. december 1974 således, at de arbejdsløse fra dette tidspunkt kan opnå de højere dagpengesatser?“

(Spm. nr. 73).

Begrundelse.

Som det blev oplyst efter mødet i politisk-økonomisk udvalg i fredags, agter socialdemokratiet hurtigt at fremsætte lovforslag om afgørende forbedringer i arbejdsløshedsloven. De nuværende satser halter langt bag efter lønudviklingen, idet de er fastsat på grundlag af lønforholdene i april kvartal 1973.

Da vort lovforslag imidlertid næppe kan nå at blive færdigbehandlet i folketinget inden 1. december, finder vi det meget væsentligt med en foreløbig ordning, som vil hjælpe de måske over 100.000 arbejdsløse, som vil være registreret i december.

Arbejdsminister Johan Philipsens svar (13. november 1974):

Overvejelser i regeringen har ført til, at jeg snarest muligt i folketinget fremsætter forslag om, at den regulering af arbejdsløshedsdagpengene, der skal ske pr. 1. april 1975, fremrykkes til 1. januar 1975.

Af Erling Dinesen (S) til arbejdsministeren (14. oktober 1974):

„Vil ministeren fremsætte ændringsforslag til arbejdsløshedsloven, så der sikres en rimeligere erstatning for tabt arbejdsfortjeneste under arbejdsløshed?“

(Spm. nr. 32).

Begrundelse.

Der henvises til beskæftigelsesdebatten i folketinget torsdag den 10. oktober, hvor der fra flere sider blev udtrykt velvilje over for socialdemokratiets forslag om 2 årlige reguleringer af understøttelsessatserne.

Arbejdsminister Johan Philipsens svar (14. november 1974):

Efter den givne begrundelse for spørgsmålet ønskes en ordning, hvorefter arbejdsløshedsdagpengene reguleres 2 gange årlig i stedet for én.

Hr. Erling Dinesen stillede i august i år et tilsvarende spørgsmål, som jeg besvarede den 27. august 1974.

Jeg udtalte da bl.a., at det rejste spørgsmål efter min opfattelse ikke bør søges løst isoleret, men må ses i en større sammenhæng. Jeg udtalte tillige, at spørgsmålet vil indgå i regeringens samlede overvejelser.

Det nu stillede spørgsmål vil jeg besvare derhen, at problemet stadig overvejes i regeringen, der ikke isoleret set vil tage stilling hertil.

Jeg kan derfor ikke i dag give et positivt tilsagn om at søge gennemført den af hr. Erling Dinesen ønskede ordning.

Af *Hans Bjerregaard* (FP) til justitsministeren (7. november 1974):

„Hvor meget er de samlede årlige udgifter i forbindelse med fængsling og afsoning af straf idømt medlemmer af Jehovas Vidner, som på grund af deres religiøse overbevisning nægter at aftjene værnepligt?“
(Spm. nr. 76).

Justitsminister *Nathalie Linds* svar (18. november 1974):

Den strafferetlige reaktion over for personer, der overtræder § 42 i lov om civilforsvaret eller § 8 i lov om værnepligtiges anvendelse til civilt arbejde ved at undlade at efterkomme indkaldelse til tjeneste, sker efter følgende retningslinier:

Ved første udeblivelse fra tjeneste idømmes efter fast praksis straf af 40 dages hæfte. Efter anden udeblivelse, der ligestilles med nægtelse af at gøre tjeneste, og hvorefter den værnepligtige ikke indkaldes mere, idømmes tidligere 10 måneders fængsel. Denne praksis er nu ændret, således at der for anden udeblivelse nu idømmes straf af fængsel i 8 måneder. Medlemmer af sekten Jehovas Vidner, der udstår en sådan fængselsstraf, prøveløslades i medfør af straffelovens § 38, stk. 2, efter udståelse af halvdelen af straffetiden.

I alt vil medlemmer af Jehovas Vidner for overtrædelse af de ovennævnte love således afsone 40 dages hæfte og 4 måneders fængsel.

I de senere år har gennemsnitligt ca. 40 medlemmer af Jehovas Vidner afsonet sådan straf. I 1974 forventes dog ca. 60 medlemmer af sekten at afsone sådan straf.

Afsoning af hæftestrafpen sker i arresthusene. Den gennemsnitlige udgift pr. indsat pr. dag andrager her ca 110 kr. Afsoning af fængselsstraffen sker udelukkende i statsfængslet Renbæk, hvor den gennemsnitlige udgift pr. indsat pr. dag andrager 130 kr. Under forudsætning af et årligt gennemsnit på 40 strafafsoninger andrager den samlede årlige bruttoudgift herefter gennemsnitligt 810.000 kr.

Der er dog anledning til at bemærke, at afsoningen af fængselsstraffen i statsfængslet Renbæk finder sted på en afdeling, hvortil der ikke er knyttet noget opsynspersonale, og således er væsentligt mindre belastende

i udgiftsmæssig henseende, end den angivne beregning giver udtryk for.

Det skal endvidere bemærkes, at en eventuel ophævelse af strafansvaret for nægtelse af at aftjene værnepligt m.v. for så vidt angår medlemmer af Jehovas Vidner ikke ville medføre nogen direkte besparelse for det offentlige. Det ville uanset en sådan afkriminalisering fortsat være nødvendigt at opretholde fængselsvæsenets nuværende kapacitet.

Af *Thorkild Pedersen* (CD) til arbejdsministeren (14. november 1974):

„Hvilke muligheder har ministeren for hurtigt at sikre værnepligtige og andre lignende grupper, der ved hjemsendelsen ikke er sikret beskæftigelse, adgang til arbejdsløshedsunderstøttelse, uanset at de pågældende ikke opfylder kravet om anciennitet på 1 år som medlem af en arbejdsløshedskasse?“

(Spm. nr. 85).

Arbejdsminister *Johan Philipsens* svar (19. november 1974):

Efter arbejdsløshedslovens § 53 opnås ret til dagpenge fra arbejdsløsheds-kassen efter 12 måneders nydende medlemskab af kassen.

Retten til dagpenge er endvidere efter lovens § 55 betinget af, at medlemmet forud for hver udbetaling af dagpenge har haft arbejde som lønmodtager i 26 uger inden for de sidste 3 år.

Disse regler gælder også for værnepligtige og lignende grupper. For værnepligtige gælder det imidlertid yderligere efter lovens § 56, at den tid, hvori de har været indkaldt til aftjening af værnepligt, medregnes i arbejdsperioden efter § 55.

Der er efter den gældende arbejdsløshedslov ingen mulighed for at udbetale arbejdsløshedsdagpenge til værnepligtige efter hjemsendelsen, før de opfylder de foran nævnte betingelser.

Spørgsmålet om at hjælpe de hjemsendte værnepligtige over arbejdsløshedsforsikringen er af forsvarsministeren rejst over for mig, og arbejdsministeriet har anmodet arbejdsdirektoratet om en udtalelse herom efter forhandling med landsarbejdsnævnet.

[Arbejdsministeren.]

Når svaret foreligger, skal jeg vende tilbage til sagen.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om nedslag i skatteansættelsen for renteindtægter m.v.

(Lovforslag nr. 6. Fremsat 3/10 74. Første behandling 9/10 74. Betænkning 14/11 74).

Der var stillet 9 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Grünbaum (S):

Man kan jo godt sætte et spørgsmålstejn ved, om det overhovedet er rigtigt at have regler om nedslag i skatteansættelsen for visse særlige arter af indtægter og for en bestemt aldersgruppe af skatteyderne.

Det er også klart, at det skattemæssigt er en ulempe at have ordninger, der indeholder en aftrapning efter indkomstens størrelse. Det ved vi en hel masse om, efter at vi bl.a. har fået boligskringen. Den ordning, man har her, giver jo nok en samlet skattelettelse for den pågældende skatteyder, men samtidig medfører det en uheldig forøgelse af marginalbeskatningen, når indkomsten forøges. Sådanne ordninger bør derfor principielt undgås, og — det vil jeg gerne understrege, for det er dér, jeg vil hen — de bør i hvert fald ikke udvides ved at trække nye områder ind under en sådan lov.

Finansministerens lovforslag — og det er jo det, vi skal behandle her i dag — sigter også kun på en rimelig regulering, en ajourføring af selve beløbsgrænsen på de 22.000 kr. Der er grund til at understrege dette forhold, fordi der af de radikale og af fremskridtspartiet er stillet ændringsforslag, som jo i virkeligheden er ændringer til selve loven og ikke ændringsforslag til det lov-

forslag, som finansministeren har fremsat, og som vi alene skal behandle her i dag. Det ville jo svare til, at man, hvis der blev fremsat et lovforslag om regulering af beløbsgrænsen f.eks. for folkepensionen, så i udvalget tog hele folkepensionsproblematikken op og stillede forslag om ændring af aldersgrænse og meget andet. Jeg vil altså gerne understrege, at det lovforslag, vi har til anden behandling her, det er finansministerens lovforslag, som kun går på en regulering af en beløbsgrænse.

Selve loven — det vil jeg gerne sige lidt om — tilsigter jo at hjælpe pensionister, der har en mindre indkomst ved siden af folkepensionen, en renteindkomst eller en renteforsikring, og loven kom til verden i sin tid for at yde disse pensionister en vis kompensation i forbindelse med engrosomsen i 1962. Man skal lægge mærke til, at hovedformålet var at hjælpe specielt de ældre medborgere, som ikke fik kompensation på anden måde, og så én ting til, som også er meget vigtig: det var ældre medborgere, som havde indtægter af en sådan art, at disse indtægter normalt ikke ville få en dyrtidsregulering, altså de såkaldte værkførerpensioner og andre indtægter, hvor beløbet lå fast. Også for f.eks. obligationsrenter er der tale om en renteindtægt, hvor beløbet ligger fast. De fik ikke nogen regulering, mens folkepensionen og andre indtægter jo kom ud for en regulering.

Det var altså denne særlige gruppe, man ville hjælpe, og det mener jeg er noget helt afgørende for denne lovgivning. Derfor er det også i strid med formålet, når man nu fra radikal side stiller forslag om, at også aktieudbytter og lignende skal omfattes af denne lov. De radikale har altså stillet forslag om, at også aktieudbytter og lignende skal omfattes af denne lov. Det mener jeg er helt i strid med lovens klare hensigt, sådan som denne hensigt blev formuleret ved fremsættelsen af lovforslaget i 1962. Man bør absolut fastholde lovens hovedformål, nemlig at det er en speciel hjælp, en særlig hjælp til de ældre, som har renteindtægter og sådanne renteforsikringer og lignende, der ikke reguleres som følge af prisudviklingen.

Samme synspunkter gælder altså de af fremskridtspartiet stillede underændringsforslag. Her vil man jo slette både al-